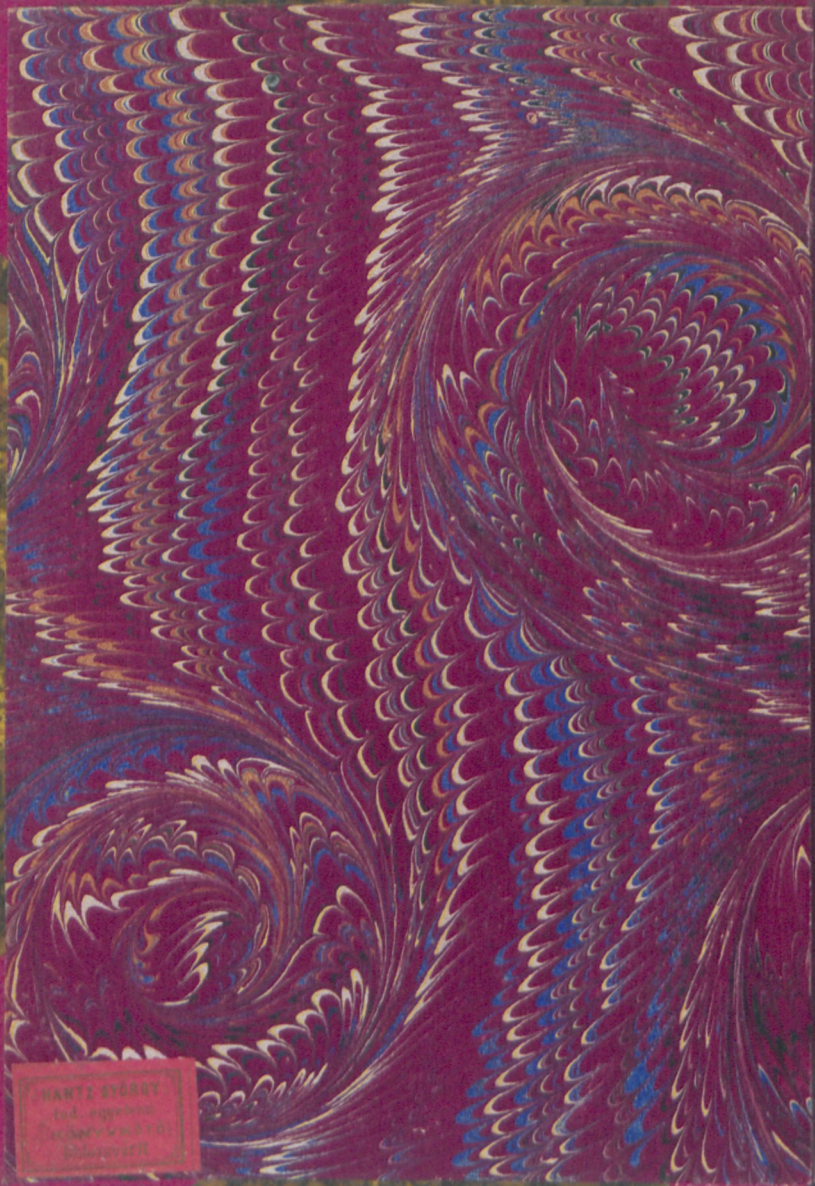
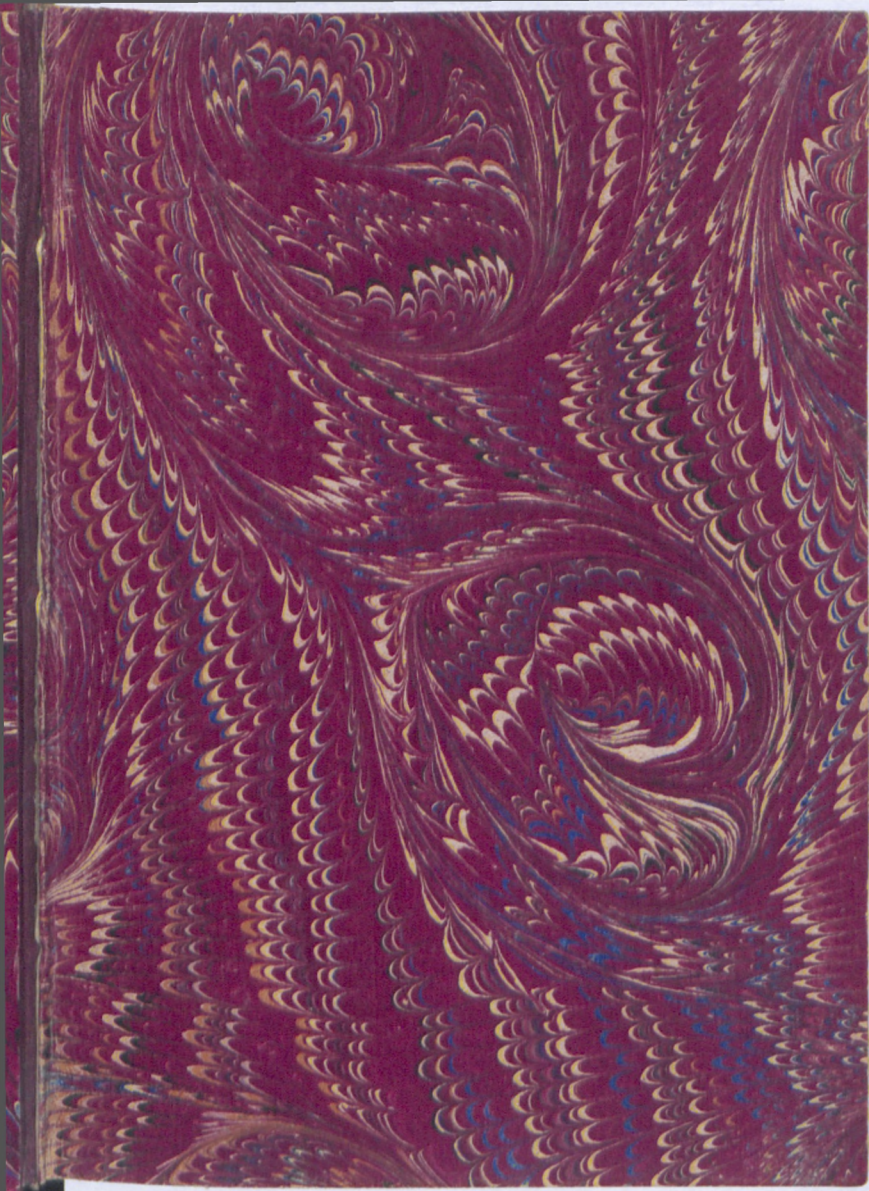
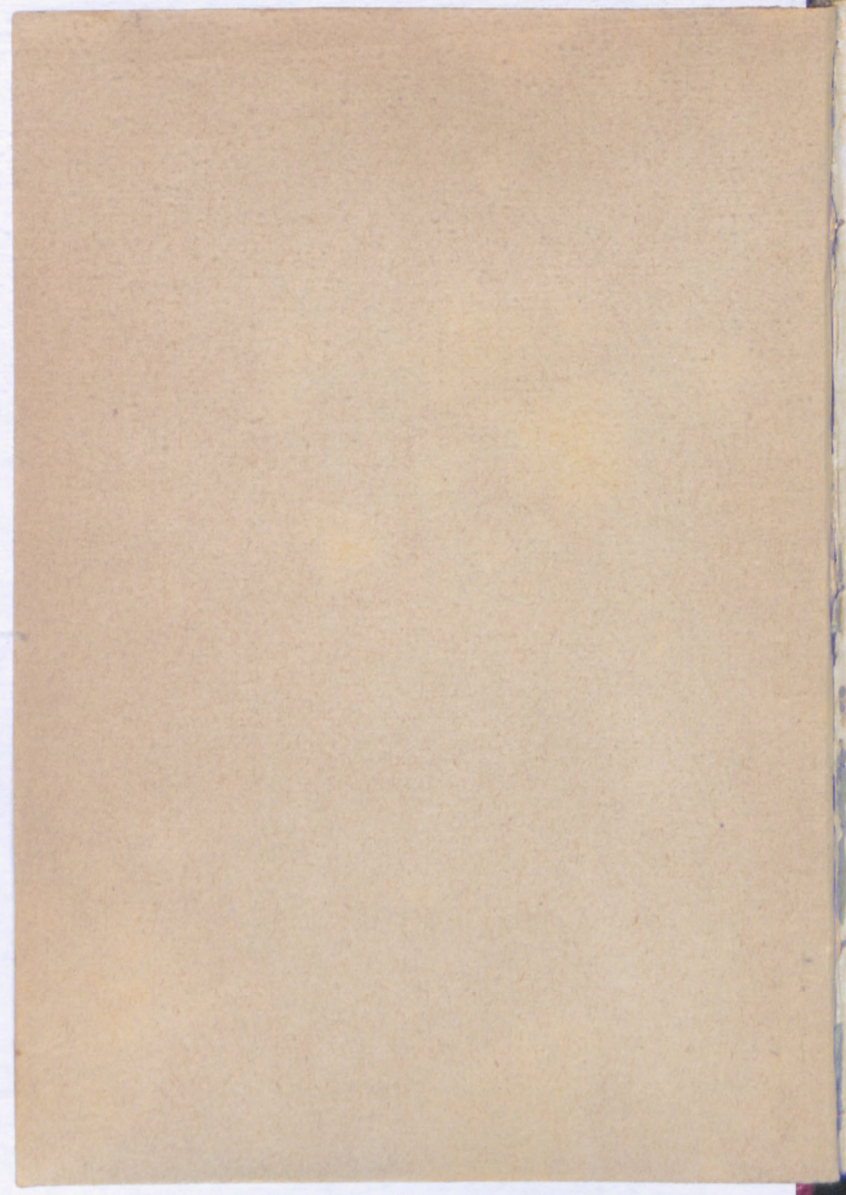

Aa 4019

HANTZ STORBY
författare
Söderström & Norstedt
Bibliotek

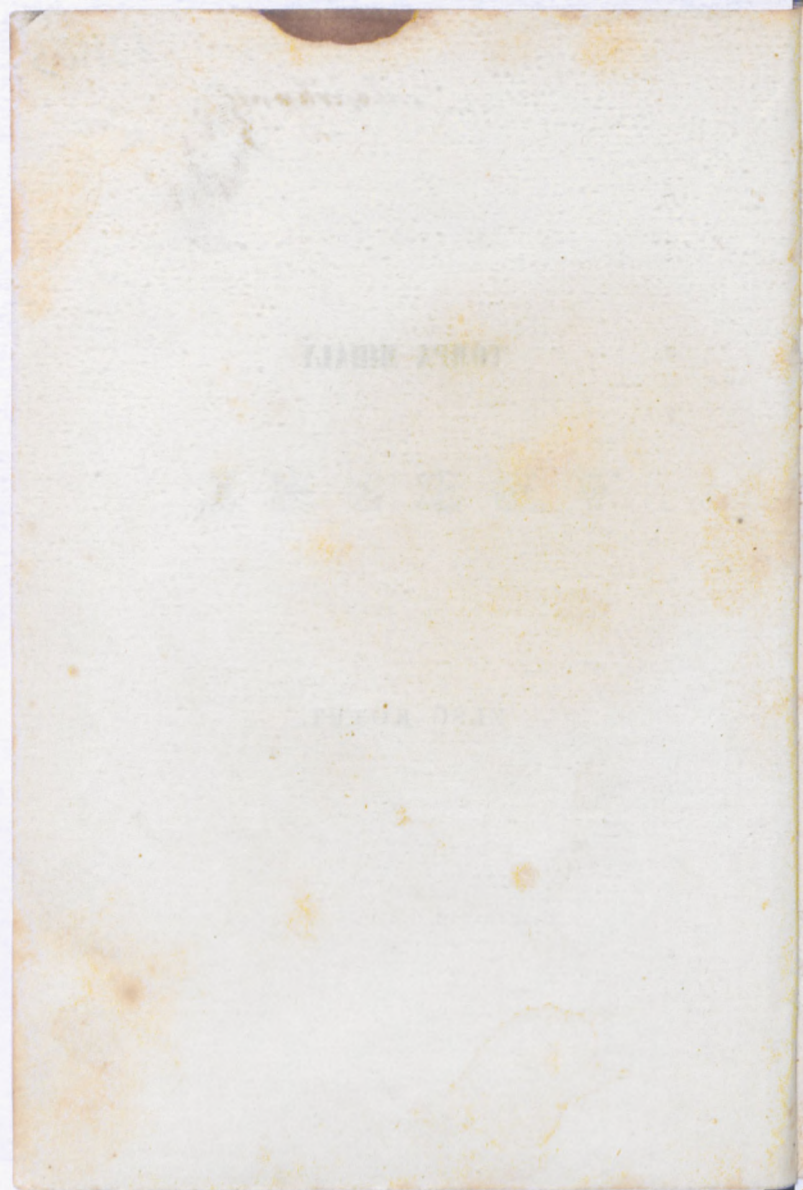
131003

Magyarország

TOMPA MIHALY

V E R S E I.

ELSŐ KÖTET.

Barabas 857.

J. Homann & J. Bredt sc. 33.

Tompa Mihály.

TOMPA MIHÁLY

V E R S E I

~*~

I. KÖTET.

DALOK. ROMÁNCZOK.

REV 1975
~*~

PESTEN.

KIADJA HECKENAST GUSZTAV.

—
MDCCLVIII.

Vel Aa 4019

1✓

094 "1858"

REV 1972

Olvasótermi használatra

1984 APR 19

2002 AUG 03

13 1003

TARTALOM.

	Lap
Meleg forrás	9
Halott felett	11
Valiomás	13
Megnyugvás	16
Éji kép	17
A patakhoz	19
A költő	22
Népdalok. I--XVII.	23
Az első ibolyához	37
Lant és korona	38
Napraforgók. I--V.	45
Barátom halálán	48
A fecskéhez	50
Kertészleány	53

	Lap
Hárfám	55
Szemere Miklóshoz	58
Bedő	61
Szerelem	63
Elmélkedés a kancsó felett	65
Oh...	68
Küzdés	69
Varróleány	72
Postadal	74
Beteltem...	76
Mohos váromlásokon	79
Siremlék	85
Szivemhez	86
A költő végálma	90
Pusztán	92
Uj évkor	95
Temetői hangok	96
Csalánok I—IV.	114
Koszorú	117
Énekek :	
Reggel	118
Este	120
Nyiltlevél egy hölgyhöz	121
Temetés	125

	Lap
A hangyákhoz	128
Életem	131
Az erdei lak	133
Hűség	136
Nefelejcs	138
Az ujoncz	138
Elmondhatnám	140
Harangzó. I—XII.	141
Levél Pogány Karolinához	151
A hir lantja	155
Éjfélkor	158
Őszi képek. I—VII.	159
Májusban	168
Néprománéz	168
Őszszel születtem	171
Árverésen	173
A lány szeretőnek való	175
Nánihoz. I—V.	178
Hozzá	181
Divatos költő	182
Levél Petőfihez	187
Karácsonkor	192
A dalnok	193
Emléklapok egy asszonyhoz	195

BONIS-POGANY KAROLINA

BRATISLAVA

	Lap
Művészet és pályabér	199
Hernyó voltál...	206
Emlékezet	207
A szellő	208
Éji violák	210
Egy magyar poétához	215
A csalogány és a sas	219
Egy ifju párhoz	223
Jégvirágok	225

BÓNIS-POGÁNY KAROLINA

SZELLEMÉNEK.

Hol vagy? hová lól dicső asszony!?
Nemtő, ki köztünk lakozék!
Mit vétettünk : hogy elszakaszson
Haragjában tőlünk az ég?
Harmincznégy év! — s lelked megkéri...
Hogy mondjuk el sirod porán :
Te élhetél késő vénségig,
S elmulásod mindig korán . . !

Menten minden világi máztúl
— Távól hiú vágy s ösztönök, —
Vevéd élted kalauzáúl :
Mi a lélekben szent, örök.
Érzelméd volt szűz-tiszta harmat,
Fény, fény mellyet befogadott;
S mit csak egy felsőbb lény akarhat :
Az volt a te akaratod!

Mást gyógyítván, tenszíved enyhült,
Jutalmát a tettben lelé;
Követted azt, mint a delejtút,
Ha fordult a nyomor felé.
Áldozni! e mondást nem értéd,
Pedig áldoztál eleget;
Nézzvén kezéd jótéteményét :
Hogy az másképp nem is lehet!

Lelked most a felhők közt tűnt el,
Ábrándiból szárnyat kötött:
Majd álltál a böles gyönyörével,
Egy virág, egy bogár fölött!
Tudtál égen és földön járni . . . !
Valál magasztos, gyermeteg,
A fenséges és a parányi
Emelt, — s birá figyelmedet!

Híve, kit anyának neveznek :
Sebénél és fájdalomnál,
Nem csak borongtál mint a felleg,
De enyhe csöppet hullatál!

Od'adtad a gyöngyöt, gyémántot,
Az ezüstöt, az aranyat . . .
A ki látott : — tisztelt, imádott,
S te ékesb lől és gazdagabb!

Hamar meghaltál . . . ! élsz örökre!
Nem öleltek bár mint szülét :
A sors, szép lelkedre kötötte
A beteges világ ügyét!
S anya valál . . ! királynő nyilván!
Ugy ösmert az erény hona ;
Homlokodon, — te nem gyanítván, —
Ott csillogott a korona.

Értetted a lángészt művében,
Érezted a költő dalát!
Lantomnak is bús zöngelmében
Kedved tölt, s azt meghallgatád!
Boldog valék : hogy megragadtak
Oh dicső! annak hangjai . . .
Én, birtam volna egy-magadnak
Éltem végeig dallani!

Bocsáss, bocsáss meg most is nékem,
— Kinek ez bús, de szent öröm! —
Dalaim, — hogy éltek hosszabb légyen —
Neved- s emlékedhez kötöm!
S meghajlok oh fényes jelenség!
Halmodon, mit köny árja mos . . .
Fohászkodván : hogy sok szülessék
Ki hozzád lesz hasonlatos!!!

DALOK. ROMAN CZOK.

DALEK ROMANESQR

MELEG FORRÁS.

Tetőre, rónaságra
Borult hó szemfedél;
Mi jól esnék szememnek
Egy zsenge zöld levél!
Hol virágot a holt fejére
A hűség keze szed :
Még gyász-füzér sem ékesíti
A holt természetet.

Míg bús egyformaságon
Fárad szívem, szemem :
Hiába száll az égre
Vágyó tekintetem;

Két hervadatlan égi rózsza,
Melly fény-szirommal meghasad :
Nem int kelet s nyugat felől rám
Korány és alkonyat.

Meleg forrás! te hozzád,
Te hozzád térek én!
Hol zöld pázsit mosolyg rám
Nagy télnék idején;
A bőszi vihar, hófuvataggal
El nem temet, — habár befed,
Meleg habbá olvasztja azt is
Langyos lehelleted!

Nem bánom én, ha zúg is
A téli fergeteg;
Lakásod kis vidéke
Nyugalmas és meleg!
Egy tündér kéz zöld pázsitodra
Virágot hint lepéket hív;
Légy üdvöz, üdvöz, életemnek
Meleg forrása : s z í v!

HALOTT FELETT.

Ti boldogító szép szemek,
Sugárotok hogy elfogyott!
A zengő ajk hogy megfagyott!
Szív és kebel minő hideg!

Nem értél sok bút s örömet;
Korán jött élted alkonya,
Hogy légy a sír menyasszonya . . .
Fehér rózsák fürtid között!

Lehervadt ékes rózsaszál,
Mosolygásod nem ösmerém,
Míg a tavasznak idején
Az életfán virágozál!

Járván az élet útait —

Nem vendég, szomszéd vagy rokon —

Por és verejték arczomon,

Fáradt zarándok állok itt!

Megtámasztom vándorbotom,

És összetéve két kezem

Bánkódom és emlékezem

S úgy jól esik a fájdalom!

Vándor vagyok — az idegen,

Korán, korán lehervadott

Fehér liljom, fehér halott!

Megsókol, és tovább megyen. —

VALLOMÁS.

Holdvilág a lány szerelme!
Hallgatom, ha mondja más;
S bennünk nincsenek hiányok?
Im, azért is szép leányok,
Tőlem egy kis vallomás!

Lángolón tudok szeretni,
Isten látja lelkemet!
S arról aztán, hogy szerelme
Csak futó láng gerjedelme,
A bohó szív mit tehet?

Minden csinos hölgy-fejecske
Lángra lobbant hirtelen;
S hogy másképp leend, ki tudja?
Szívem mindig azt hazudja:
Hogy szerelme végtelen!

És az ajk, a szív bolondja,
Mézes-mázos ige rajt ;
Szól nem érzett fájdalomról,
Üdv, hűségéről, sirhalomról,
Esküszik, könyörg, sohajt ;

S mit tagadjam, drága szépek!
Mindezeknek hinni baj!
Erről, annyi szóke, barna
Tudna szólni, ha akarna,
Szól is annyi köny, sohaj.

Életem bohóskodásit,
Ah, ha jól felgondolom :
Sirva térvén tűzhelyemre,
Hamvat hintsek-e fejemre
Vagy kaczagjak? nem tudom!

Emlékül nyert fürteimből,
— Nem régen azt álmodám, —
Vala fonva szörnyű ostor,
S egy kísértetes kolostor
Czellájában várt reám.

Ah, csak álom! ámde szörnyű,
S ostorával jóra int . . .
Kár, hogy akkor tűnt szemembe
A legszebb arcz életembe':
S régi lettem én megint!

És kaczagva élek; úgy is
Majdha őszi szél sikolt,
Lesz a rétek színe sárga,
S a virág jut hervadásra :
Sírhat, a ki lepke volt.

Lányka! esd az ifju, s annyi
Szóvirágot összefűz
Hízelgése fonalával;
Meg ne csaljon szép szavával!
Mert szerelme szalma-tűz.

S hidd ez egyszer, a mit ajkam
— Bárha csalfa — súgni fog :
Mézbeszédék jégre visznek;
A kik lát nak, még se hisznek,
— Meg van írva — boldogok!

MEGNYUGVÁS.

Hogy síri álma közeleg
A természetnek, gyász tele
Sárgult levélben írja meg,
S előre jő az ősz vele.

Hogy illy álmom jön-e reám?
Sápadt arczom, nem kérdelek!
Az ősz fuvalmi engem is
Végső bucsúra intenek.

S e kettős hervadás felett
Az ifju tán panaszra kel?
Boldog, ki várja a telet
Egy szebb tavasz reményivel!

Ne sírj leányka, oh ne sírj!
Mégváltanod ha nem lehet;
Zöld hant alatt nyugodni jó,
— Síromra tartsd könyűidet!

ÉJI KÉP.

Bérczetén az esti fény elégett;
Tetszhalálnak árnya mindenütt.
Melly borúlt a bércek homlokára,
Lombos erdő barna sátorára
A hold teljes arczatja süt.

És az ember olly magánosan van!
Oldalán csak lengő árnya él;
A nagy éjnek sätros ünnepében
Áhitattal szíve érzetében —
Hangosan beszélni ajka fél.

A tücsökhang összefoly körül, és
Reszket mint egy éji délibáb;
Meg-meggyúl a terhes földi pára, —
S a lidércz, lágy szél fuvallatára
Csába fénynyel leng idébb-odább.

Messziről, csak lélek-hallhatólag,
Mély, csodás hang ébred, újra vesz
Föld alatt, vagy égben szól-e hangja?
Mert az nem más mint az éj harangja,
— A halál-csend néma nyelve ez!

Ottan-ottan, rejtett falvak árnyán
A kakas szól, nyújtja hosszason
És utána százan hangra kelnek,
Perczig össze-vissza feleselnek,
S újra mindütt néma csend vagyon.

Majd a holdat elhagyják sugári,
S vér színében mind alábbra száll;
Másod-alkony lészen a világon,
Az is elhunyt csendben, haloványon,
És az éjnek éje most beáll.

S szép, sötétlő bársony-köntösén a
Csillogó gyöngy, röpke fénybogár;
Fenn, a csillag eltűnő futása :
Lenn egy életmécs el-lobbanása . . .
Csillagom vajh mellyik , merre jár?

Alkotó természet, tudhatatlan
Útaidban nagynak írva vagy!
S a kis ember, rövid életében,
Buvárkodván titkod tengerében,
Bár ne értse : érzi lelke — s nagy!

A PATAKHOZ.

Uj érzelemmel állok
Feletted , oh patak!
Kit sokszor elmerengve
Meglátogattalak ;
S mint a beléd sikamlott
Kövecs fenékre száll,
Álmakba mélyedék el
Habod futásinál.

Oh, a szerelmes ifjú
Mi hön-epedve kért :
Jó csermely, édesemhez
Vidd e virágfüzért!
Kinek, forró szerelmem
— Ha volna bű-szava —
Elomló éj-hajára
Gyöngygyé varázslana.

S míg Isten, szép egére
Megfoghatatlanul,
Ezer világokat szórt
Szerelmi zálogul :
Keblét talán lehetne
— Melly szintugy menny nekem —
Mulandó földi fényvel
Fölékesítenem!

Ábrándozám, — egyszerre
Sirtam, nevettem én;
A dagadó kebelben
Nem fért az érzemény ;

S olly képet álmainnak
Egy percze sem hozott,
A melylyel a meleg szív
Meg nem barátkozott.

Évek futának, s ismét
Látsz oh kies patak!
De a regényes álmak
Mind elmaradtanak!
Az ábrándos fiúból
Baj-edzett férfi lett,
Ki csak mosolygni tud most
A mult idők felett.

De szólj : hogyan folyának
Azóta napjaid?
Zavarta-e szilaj vész
Gyakorta habjaid?
Epesztett a meleg nyár?
Nőtt partidon virány?
Mondd : csintalan! habodban
Fördött-e szép leány?

Ifjú valék, s te vígan
Beszélgetél velem;
Most nem felelsz, vagy én tán
Szavad nem érthetem?
Mert más kebellem állok
Feletted, jó patak,
Mint egykor, álmaim ha
Körödbe vontanak.

A KÖLTŐ.

Epedvén zengő lant után
A gyermek-ifjú kebele,
Szólt a dalisten : itt a lant!
De boldogság nem lesz vele!
S hogy csendesesen zendült a húr :
Lón a vidám fiú komoly,
Nem érté keble mért dobog?
Nem tudta könyje mért omol?

S midőn szív- és lélekhatón
Felsattant édes bús dala :
A lantos szenvedett nagyon,
S szivén mély fájdalom vala.

Most a dalisten megjelent,
S mond : szánlak ifjú tégedet!
A lantod tőled elveszem,
Hogy így a bűt is elfeledd!

Oh hagyd a fájdalmat nekem,
A lelkes dalnok felele;
Oh hagyd a fájdalmat nekem,
Csak hagyd meg a lantot velem!

NÉPDALOK.

I.

Télen nyáron pusztán az én lakásom
A rózsám is csak vasárnap ha látom;
Lakásom van hortobágyi pusztába',
Nem járhatok én az Isten házába!

Sík a puszta, se halma se erdeje,
Sugár magas a toronynak teteje;
Sugár torony kilátszik a pusztára,
Harangoznak pümköst első napjára.

Imádkoznám, de nem tudok, hiába!
Nem jártam én soha az iskolába;
Édes szülém tanított volna rája,
Jaj de régen temetőn a fejfája;

Imádkozz' te, rózsám, a jó Istennek!
Aztán gyere, templom után csókolj meg;
Eszem azt az imádságos kis szádat,
Három hétig nem hallod egy adtámat!

II.

Békót tettem kesely lovam lábára,
Mért nem hallgat a gazdája szavára;
Békóba tett engem is a szerelem,
Az alföldön a legszebb lányt szeretem.

Volt egy csikóm, ha magam rá vettem :
Száz mérföldre maradt a szél megettem ;
Debreczeni szabadságon eladtam,
Áldomáskor csakhogy meg nem sirattam.

De nem bánom, a rózsámnál az ára,
Neki adtam kendőre, pántlikára ;
Ne zsugorgasd azt a bankót, jó lélek !
Ád az Isten még többet is, ha élek.

III.

Kis kertemben kiszáradt az eperfa,
Este reggel egy bús madár ül rajta ;
Csak azt bújja az a gerlicze-madár :
Hogy a legény szőke, barna csapodár !

Árva madár, leveletlen fatetőn !
Nincsen párod nekem sincs már szeretőm ;
Vigy el engem magaddal az erdőre,
Ott ássuk meg egymás sirját előre !

Vigy el engem az erdőre magaddal!
S a ki előbb bánatjában ott meghal :
Temesse el, temesse el a másik,
Hol a sárga színű kikircs virágzik!

IV.

Három mezőn, három határon,
Búzavirág az én virágom;
Az is, mint a rózsám szeme, kék,
Mást aranyért nem szakítanék!

Édes szülém, ha szépen kérem,
Kék pántlikát veszen majd nékem;
Legyen, mint a rózsám szeme kék,
A világért mást nem hordanék!

Egy kis legény kért meg a télen,
De nem volt mit kapni szegényen!
Aztán nem is volt a szeme kék,
Barna szembe nem is nézhetnék!

Borúl az ég, szél fú hidegen,
Édes atyám, édes Istenem!
Ne adj esőt, hadd legyen az ég,
Minő az én rózsám szeme, kék!

V.

A tilinkóm nem szól, elhasadt,
Amoda a hármás domb alatt;
Olyan szomorú volt a nóta,
Hogy a fát is meghasította.

Addig beh víg volt a nótája,
Míg a rózsám hallgatott rája;
Nyári estén csendes időben
Ablakánál megfűttam szépen.

De mióta a lány nem szeret,
Búbánatnál nem szólt egyebet;
Lassan fűttam, hogy más ne hallja,
A juhász-legénynek mi baja?

A tilinkóm nem szól, elrepedt;
Héjh megcsalt a rózsám, nem szeret!
Lassan fúttam; mégis elhasadt;
Ugy szerettem, mégis elhagyott!

VI.

Csendes a tó, habja nincsen,
Bele ne halj, édes kincsem!
Mert az ám a tó szokása,
Hogy a mélyén sincs folyása.

Fogadj szót, ha mélyre viszed:
Mind meghibál a kendered;
Ha elázik, szakad a szál,
A vetélő sokszor megáll.

Én addig a más oldalon
A csikókat megúsztatom;
Napszállatra, vacsorára,
Haza teszlek, szívem Sára!

VII.

A parlagon nő a szarkaláb;
Nézz a szemem közé legalább!
No de ne bántsál! minek néznél?
Ugy lehet, még megigéznél!

Most is olyan nagy az én bajom :
Nem kell a bor, pedig szomjazom!
Be-behunyom a szememet,
Elaludnám, de nem lehet!

Ha felülök pej paripámra ;
Nincs az eszem a kantárszárra ;
Mikor aztán észreveszem :
Házatoknál áll meg velem.

Ne légy olyan durczás, violám !
Ha nem szeretsz, mondd meg igazán ;
Ha helyettem más legényt vársz :
Ne félj, akkor soha se látsz !

VIII.

Hogy beteg volt édes szülém,
Ezerjófűvet szedtem én ;
Héjh az erdön, a réteken
Ezerjófű elég terem!

Beteg az én szívem nagyon
Még rosszabb ha gyógyítgatom,
Héjh az erdön, a rét-szélen,
Nem nő ezerjófű nékem!

Azt a helyet majd meglátod!
A hol leltem orvosságot,
Egy kis fenyő kereszt alatt,
A temetőn lelem meg azt!

IX.

Muzsikálnak, hegedülnek
Alvégesi legénységnek;
Biró fia beh régen,
Beh régen!
Nem volt már a felvégen.

Hamis volt a zúza, mája,
Nem is kell a pántlikája!
Kilököm azt a hóra,
A hóra!
Péntekre viradóra!

Azt az egyet megmutatom :
Lesz szeretőm, ha akarom!
Eleven mint a madár,
A madár,
Minden újjomra egy pár!

Pereg az orsóm kereke,
Vékony szálát fonok vele;
Lobogós ingnek jó lesz,
Beh jó lesz,
A rózsámnak, ha elvesz!

X.

Piroslik a bokor gyenge hajtása,
Piroslik a leány gyenge orcája;
Tarka madár jár a piros hajtáshoz,
Nyalka gyerek jár a piros leányhoz.

Melegen süt a nyári nap sugára,
Gyenge hajtás beh színtelen, beh sárga !
Barna kis lány, gyenge piros orczádat
Megsárgítja a szerelem, a bánat!

Letöröm a piros galyat előre,
Kalapomhoz bokréta lesz belőle ;
Haza viszem a rózsámat a télen,
Pirosan hadd legyen ő feleségem !

XI.

Esik a hó a határon,
Fehér mint a fehér vászon ;
Ha én olyan fehér fehér volnék :
Hej beh szeretne a legénység !

Beh szép az a holló-madár !
Olyan barna, mint a bogár ;
Ha én olyan barna barna volnék :
Héj olyan sokat nem busúlnék !

Beh szép piros az a hajnal!
Mint a cseppentett vér, olyan;
Ha én olyan piros piros volnék :
Héjh szeretőm is lenne tán még!

Beh karesú az a jegenye!
Beh is fent van a teteje;
Ha én olyan karesú karesú volnék :
Héjh az idén még férjhez mennék!

XII.

Messze földre bujdosott a galambom,
Soh' se látom, tán még hírét se hallom!
Csak az esik a lelkenek nehezen,
Hogy még nem is beszélhetett énvelem!

Árva vagyok, mint az árva gerlicze,
Édes rózsám mért hagytál el ennyire?...
Annyit sírok, annyit rívoék utánad :
Gyenge szívem majd megöli a bánat!

XIII.

Tó közepén bokor-sás.
Ha nem szeretsz, szeret más!
Igazán, igazán,
Tíz szeretőt kap a lány!

Piros az én ajakam,
Gesztenye-szin a hajam!
Liliom, liliom,
Liliom-szál a karom!

A kit én megölelek,
Megcsókolok, szeretek :
Tiszán túl, Dunán túl,
Örömében elájúl!

XIV.

Nagy kerek tó közepén,
Liliom, nőtt az idén;
Liliom, liliom,
A vagy édes galambom!

Bementem a liljomért,
Jaj a vize nyakig ért!
A hínár, a hínár
Majd hogy oda nem ölt már!

Nem kell nékem liliom,
Te sem kellesz, angyalom!
No hiszen, no hiszen
Nagy hínár a szerelem!

XV.

Rózsaszőlő bakator.
Piros a bor ha kiforr;
Piros leány, galambom!
Töltsd tele a palaczkom!

Nincsen pénzem, nem is volt,
Bor árában kell-e csók?
Csókolj meg már ha lehet,
Áldom az istenedet!

XVI.

Te vagy az én boldogságom,
Te vagy az én gazdagságom!
Csak az búsit, egyéb semmi :
Hogy távol kell tőled lenni!

Panaszod van a világra :
Hideg hozzád szegény árva!
A gyémánt is, egyetlenem!
Hideg földben, kő közt terem.

XVII.

Alant megyen a felhő,
Zivatar jön délről;
Fordítsd bojtár a nyáját,
Erős idő készül!
Alant megyen a felhő
Zuhog is már távol . . .
Fordítsd bojtár a nyáját,
Mert meg ver a zápor!

Nem bánom én, hadd jöjön
A fergeteg széllel!
Nem bánom én, hadd szórja
A nyájamat széllyel!
Máshoz adták a rózsám . . .
— Ha sirását láttam :
Zápor-eső, zivatar
Verheti a vállam!

AZ ELSŐ IBOLYÁHOZ.

Ki megnyitod kelyhed mosolygva, kéken :
Légy üdvöz, üdvöz kedves ibolya!
A szép tavasznak első mosolya,
Oh légy a hű emlékezet nevében!

Illyen volt ő szelid szemével épen!
Melly hirdeté mit lelke gondola,
Ártatlan élte csendesesen folya,
Mint a patak, rejtő bokor tövében!

Nem érte ő az ibolyás tavaszt,
Melly zöld lombot és édes dalt fakaszt
Vidékein az új éltű ligetnek;

És keblem zordon téli pusztaság,
Hol bánat és szív, alvó gyöngyvirág!
Fájó beszédben téged emlegetnek!

LANT ÉS KORONA.

Ti a költő dalán csak elmulattok!
Szép nektek az, csillogó ékszer, bársony;
Ha tudnátok, hogy a dalnok szivéből
Mint támad az, fájdalmas éjszakákon!
S jólesik-e könyezni énekére?
Kap-e szikrát lelkétől lelketek?
Hogy a multon s jövőn, búban s reményben
Vele függjete, vele égjete!?

Jár a költő mint Illyés tűz-szekérben,
Fent, fent... honnan mindenki más leszédül!
Repültében aláesik palástja,
S mosoly, könny lesz, — jóslat szól énekébül.
Legyen a föld, kincs, fény tiétek! ő nem
Lehetne boldog s gazdagabb vele!
Nélküle bús a föld, szegény az élet . . .
Szenteltessék meg tőletek neve!

Elindul a dalnok, hú uti társa
A lant, s keble mosolygó szép világa;
S hol bűvös dalát elárasztva jár :
Mint hangos erdő zeng a földhatár.
Ki az égboltra hinte csillagot,
Szóló ajkat a madárnak adott,
Szerzé a szellőt és a szélveszet,
A sziklát, völgyet, a hüs kutfejet,
A tengereknek mély ágyat vetett :
Megénekli a dús természetet.
Megénekli, ki a dús természetben :
Nyilván vagyon fákban, kőben, — szivekben.

Borong a szív, az emlék megragad,
Emlegetvén az ifjú álmakat;
Zajlik, dobog, ha énekel szerelmet,
Az esthajnal muló derűje mellett.
Ha megcsapja az omladékat éjjel,
A költészet búbajos vesszejével :
Ébrednek a hősek, — a rom felépül
— Ah! hogy nem szállt ránk lelkök szép hevébül!

Megy a költő, — s a hol dalolva jár :
Virágba öltözik a földhatár.
Örül, sir a nép, hol zendül dala,
Szívét találva érzi általa;
Száz fő hajol meg a dicső előtt,
Megelőzi dicsének hire őt;
S a nagy világon bármelley utra tér :
Fején fris ágtól zöldül a babér.

Nagy tenger partján a dalnok kiszáll,
Hallani őt vágyik az aggkirály;
Ki mond, — hallván a lant zöngelmeit : —
„Jó dalnokom, maradj örökre itt!

Agg éltémnek már hosszú árnya van,
Az est nyugalmát várom nyugtalan!
Napom folytán ki küzdöttem sokat :
Szeliden jöjön rám az alkonyat.
Kincsem sok, birtokom kiterjedett,
Országolván tiz nagy nemzet felett,
Dalolj míg élek, édes dalf nekem,
— Aztán legyen koronám fejedem!“

„Oh nagy király, hadd menjek én tovább!
Ugy sem lelnék fényesebb koronát,
És távolabb terjedő királyságot,
Mint mellyel a lant istene megáldott“ —
S indul, — de van lánya is a királynak,
A lány kecsén szív s gondolat megállnak.
„Dalnok, mi édes szavad hallanom :
Hogy nem tántorit fény és hatalom!
Mit én adok dúsan fölér amazzal . . .
Maradj, maradj! szerető szív marasztal!“

Sejtet velünk egy tulvilági képet,
Álomködben az elmélázó képzet;

Elámul a dalnok . . . ! képzelme, álma
Valóságban im hát előtte állna! ?
Gyémánttá lön a gyenge testü harmat . . . ?
Alakot ölt napfény, zene s fuvallat . . . ?
Hová mennél . . . ? itt a világ határa . . . !
— S a két boldog egymás karjába zárva.

Fény s hatalom sugározván körül :
A dalnok fennül trónja biborán ;
Ágyát este tündéri kéz veti,
Felébredése szebb mint a korány.
De kit a dal fejdelmévé kene :
Énekre készti titkon istene ;
S ő lantot fog, de harci kürt riad,
Nem zenghet a dal csatazaj miatt.
Léptét kíséri fényes győzelem,
Millió ajkon harsog neve fenn ;
S az ünnep-zajban gyász van kebelén,
Mellyet titkos, nevetlen bú szorít,
Hatalma nőtt, erőt vett ellenén
De ah, költőt csak a lant boldogít !

A trón párnája kemény kő neki,
Körül-repkedvén gondok ölyvei.
Vállát nyomja országa súlyos terhe,
Ezer ajk nyil panaszra és keseryre.
Itt is ott is tátongó seb, holott
Begyógyítani mennyit buzgólkodott!
A nemzetek hozzá kiáltanak
— Majd ráomolnak a márvány-falak !

Hogy nem dalolhat, szenved akkor is
Ha est borít be völgyet és tetőt ;
A szerelem is fájdalmára van
Keblére vonván bájos hölgye őt.
S ha néha titkon lantjához suhan,
Önegében mulatni csakugyan,
Mit lelke reszketőn hurjára csal :
Ugy tetszik, halvány szárnyszegett a dal!

Bús a költő, szivén súlyos seb ég,
Mind a mivel bir, neki nem elég!
Ah, más a dal tündér-világa, más !
Ott ha bú támad, van vigasztalás. —

Ott fenn repült, göröngyös itt az út,
Leszorítja a méltó koszorút
— Mellyet babérágból a hír fona —
Fejéről a nehéz érez-korona.

De széllyeltépni földi lánczait,
Lelket vesz a költő hatalmasan,
Leomlott a gát, a börtön kinyílt,
Szellem s erő felmagasztalva van!
S melly volt nem a költőn, — az emberen,
Fény hatalom és gyarló szerelem :
Lehullt bilincsként, mind mind elmarad,
S gyönyörrel érzi lelke, hogy — szabad!
Most szól a lant, most zendül még az ének!
Viharától, tüzétől önhevének
Önmaga is úgy elragadtatik :
Mint árrohamtól a könnyű ladik.
Repül, repül . . . és a midőn megeszmél :
Eltűnt a föld, és minden a mi földi . . .
— Ki már az égbe jut, mért jönne vissza!—
— A menny örök fényét magára ölti!

NAPRAFORGÓK.

I.

Lánykám! hiven szeretjük egymást,
Szivünké e boldog titok;
Miért hogy szép arczodra mégis
Sokáig nézni nem tudok!?

A napimádó földre omlik
Az égő isten-arcz előtt;
De vakmerőn belé-tekintni
Tiltja vakító fénye őt.

II.

Szerelmed, napja életemnek
Oh bájoló leány!
És mégis ah, bús hervadásban
Orczám olly halovány!

Melly életet hint napkeletről
Hatalmas fényivel :
A föld színén a lángoló nap,
Egykép hervaszt, növel.

III.

Bár boldogító szerelmedet
Későn vallod meg oh leány!
Ah, mégis jól esik szívemnek
Én életem bús alkonyán!

Miként ha vész közt folyt le a nap,
De kárpótlást mosolygva ad,
Haragjaért a bús viharnak
A tiszta csendes alkonyat.

IV.

Létem tied vala
Oh lány, én hű árnyad valék!
De meghalványodám
S mellőled búsán elhalék.

Nem süt a szerelem
Üdvet sugárzó napja már;
Az árny is elenyész
Ha elpihent a fénykirály!

V.

Olly sötét a
Sirnak éjszakája,
De békesség
S nyugalom hazája!

A nap elhunyt . . .
Gyász függ a világon ;
De az éjben
Nyugtató az álom !

BARÁTOM HALÁLÁN.

Szerettem én őt, mint a lelkemet,
Halálán szívem csaknem megrepedt ;
S midőn a föld
Koporsójára hullt zörögve :
Megátkozám a temetőt.

S hogy fenn virasztánk a nyugvó felett :
Álom fogá be fáradt szememet ;
Eltűnt a gond . . .
S álмам szilaj hangú zenénél
Vig tánczosok sorába vont.

Majdan buvár-csigává lettem én
A fájdalom mélységes tengerén ;
És untalan
Fel-felbuktam, el-elmerültem
Zugó, setét hullámiban.

De rajtam törtek a vig czimborák,
És néma bumat elkiáltozák :
Lásd . . ! ő meghalt . . .
Utána mégy te is maholnap . .
Elő a bort, elő a dalt . . !

Pilláimon volt bum harmatja még,
S — szégyen reád szív! — én vigan valék!
S lelkemre, mint
Rezzent madár az ingó galyra,
Félénken tért a bú megint.

Bánkódjál, fájó lelkem, szabadon!
Elbúvok véled erdős lombokon . . .
Ah, újra nesz
A szerelem mosolyát látom,
S gyásznak, bának mind vége lesz.

Ah, mért vagy ilyen, ember kebele?
Mért nem fájsz midőn fájnod kellene?
Ha meghalok :
Látom minő lesz bánat és köny,
Melly siromba kísérni fog.

Holott a föld nekem nyugalmat ad :
Beültetik virággal hantomat
A hű felek ;
S bokrát a harmatos virágnak
Kezők megtépi bokrétának . . .
Azután elfelejtenek!

A. FECSKÉHEZ.

El-kiszálltak a kicsinyek,
Hült a fészek és üres ;
A vándor-madár magának
Uti társakat keres.

Búcsút mond a távozóknak
Fennkeringő tábora,
Jó utat, te légi pálya
Kéthonú kis vándora!

Egy fedél adá lakunkat,
Mint te vendég, én is az;
Tán te megtérsz engem itt már
Nem talál az új tavasz.

Nem tudod : hogy ajkaidnak
Fel-felesattanó dala
Sokszor áthatá magányom,
S felderültem általa.

Most esengő pelyhesiddel
Nyájasan beszélgetél;
Majd a kémény szűk nyilásán
Kisuhantál, mint a szél.

Rövid volt az ösmeretség....
Isten áldjon kis madár!
Elkísér szemem, ködével
Mig behúz a láthatár.

Szállj, te boldog szárnyaidnál
Magzatiddal; én helyet
Isten tudja hol találok,
Hol lerakjam fészkeket?

Ah, pedig, ki lenne párom,
Holtaiglan tiszta, hív,
S magzatimnak édes anyja :
Megtalálta már e szív!

És azért, bár volna szárnyam,
Nem repülnék én veled!
Ád az Isten egy helyecskét,
Hol megrakjam fészkeket.

KERTÉSZLEÁNY.

Fejlő virágait,
Napkeltekor, nap alkonyán
Hű gonddal öntöze
Csergő patakbul a leány.

Rózsái diszlenek,
Élet mosolyg virágirúl ;
S a lány arcúlatán
A legszebb rózsapár virúl.

Elmulik a tavasz,
Forró nap járja az eget ;
Ujító csepp után
Sok hervatag virág eped.

S eljő a hű leány,
Szép arcza mint a hó fehér, —
Bágyadt virágitól
Az ismerős csermelyhez ér.

S eltűnt a csörgeteg . . . !
Helyén forró, halvány homok;
A part is szintelen . . .
— Kertészleány úgy mosolyog!

Hideg az a mosoly . . . !
Esthajnal-fény a fellegen ;
A halvány arcz beszél,
S a szívben a bús sejtelem.

Még egy hó nap foly el ,
S jövén az est : borúl az ég,
Éled halom, mező,
A hűs csepptől mit szomjazék.

És a virágsereg
Mosolygva ég felé tekint,
Cseregve jön, szalad
Az enyhádó patak megint.

De kiterítve már,
S alszik a szép kertészleány,
Kedves virágiból
Koszorú van a homlokán.

HÁRFÁM . . .

Hárfám, ne zengj szerelmet,
Feledd örökre azt!
Lásd, szívem- és szememből
Bút és könnyüt fakaszt;
Felőle, hurjaidról
Emlékezet ha kel :
Miként a holt pacsirta,
Némúlj örökre el!

Lágy hangokon, ne tüntesd
Elém a hitszegőt!
Nyájas reménye, mellyet
A szív magára szőtt,

Lefoszlott, mint lefoszlik
Fájáról a virág,
Ha éltén őszi éjnek
Gyilkos haragja rág!“

És fájó szívem alma
Vad rengetegbe vitt;
Hol felleg ússza a bérez
Repkényes ormait,
Hol titkos édes hangon
Susog minden levél,
S vándor fuvalmak ajka
Tündér regét regél.

Ott a magány ölére
Simúlva biztosan :
Enyhület ért szememnek
Könyhullatásiban.
Megtelt csordultig a szív,
S addig hevült, dagadt,
Mig érzeménye buzgó
Énekben felfakadt.

S míg énekeltem a nagy,

Dicső természetet :

Szerelem ihleté át

A szíves éneket ;

A felvont húr zenéjén

Által fuvalt heve,

És rajta a dal újra

Szerelmi dal leve.

E hárfá énekének

Mig álom-élte tart,

Mig el nem fog borúlni

A cziprus árnya rajt' :

A húrok zengzetében

Életre költ dalát,

Mindenható szerelem,

Te hasd, ihlessed át !

SZEMERE MIKLÓSHOZ.

Pest, január 1846.

Csürkös sátorhegyek nyílt szomszédságában,
Apró lánykáid közt, édes jó barátom!
A családéletnek csendes boldogsága
Mint ringatja lelked, szinte szinte látom!
S örömem, bánatom mert érdekel téged :
Egy csöppjét keserű poharamnak végyed!

Kórágyon fekszem én kínok tövisében,
Ez a szalma olyan kemény, olyan hideg!
Valljon puhább-e az, mellyet ősi telken
Vetettek, arattak atyafias kezek?
Valljon jön-e azon a betegre álmom?
Egyetlen egy kincse-e széles világon.

Ha az Isten éltet, egy kis házat veszek,
Lesz mellette kertem s árnyékos szilvásom ;
Kertem egyik felét felhagyom virágnak,
Másik felét pedig búzának felásom ;
És puha földjébe tiszta magot vetek.
— Hejh, ez az idegen szalma olyan hideg!

A kert legyen apró gyermekimnek könyve,
Majd ott tanítgatom őket térdeimen;
Első táplálékot a gyöngé szív s elme
A jó, a nem mérges természetből vegyen;
Hogy, megkeserítvén őket majd az élet,
Legyen hová nyugtot találni megtérnek!

Megtanítom őket, hogy az emberek közt
Sohase várjanak üdvet, boldogságot!
Igy majd nem érzik a sajongó sebet,
Mellyet apjok lelkén a csalódás vágott;
Jókor tanulják meg ezt az ártatlanok,
És áldják porom is egykor, ha meghalok!

Kopogtatnak... ki jő? nem jár senki hozzám,
Úgy van ajtóm, a mint rég magamra zártam;
Jó czinke, miért kopogsz fagyos ablakomon?
Magocskát, meleget úgy sem lelnél nálam!
Bár lehetne veled a szabadba mennem,
Oda vonz szüntelen, oda ragad lelkem!

Mit csináljak veled, lelkem, te szilaj mén?
A kór testet töri, tépi tombolásod!
Elmegyünk, elmegyünk! csürkös sátorhegyek
Tövén barátodat, ne félj, majd meglátod!

Kapud, karod úgy-e kitérod szívesen
Jó barát ha hozzád az Isten elviszen?

Oh bár volnék nálad! nálad jó meleg van,
S te gyakran leülnél ágyamnak szélére;
Meg-megvigasztalnál, s elbeszelném én is,
Hogy azóta mennyi csapás, bánat ére;
S zengő lantod egyik pajzánabb dalára
Még mosoly vonulna a beteg ajkára!

Kandallódnál látlak,— künn, szél zúg az éjben
Azt az üres széket ne tedd el mellőled!
Szítsd fel a parázst, és emlékezzél rólam,
Nekem lásd úgy tetszik, hogy ott ülök veled
Igen, igen! hallod : halkán sír kis lányod
Amott vadászkürtöd leesett, nem látod . . . ?

Felveszem a kürtöt, s megkísértem fúni . . .
Nesze, te tudsz hozzá ; emlékszel még rája :
Hogy megfúttad néha ott a sötét bércezen?
Csak úgy rengett belé a vadak tanyája!
Aztán oh jaj fejem, fejem ! a képzelet
Úz csalárd játékot velem. Isten veled!

BEDŐ.

Hosszú az est, kis házikóm
Csendes, mint a szomjú malom ;
Én Istenem, bizony megöl
Elébb-utóbb az únalom !

Kiált nagy álmosan Bedő,
A negyvenéves agglegény ;
S hatalmas ásitás után
Nyikorgó ajtaján kimén.

Meddig? hová? előtte is
Még az titok, de csak halad,
Mig egy ház ólmos ablakán
Ő kandisége fennakad.

Benéz. . . a kandalló körül
Vígán zeng a leány-dana ;
Zenét illy furesa hangszere
Kedvetlenül ki hallana ?

Bedő a víg fonóba lép
Körben ül a leány-sereg,
Holott, a fürge ujjakon,
Dal s tréfa közt orsó pereg.

Ha szál szakad: — sokszor nem is —
Elejtik a pajkos kacsók,
S a macska-gonddal elleső
Legény váltság-jutalma : csók!

Bedőnek tetszik a világ . . .
Jár a fonóba rendesen;
De oh sziréni csábzene!
Torkára forr keservesen.

Mert hogy Kató fortélyosan
Nyakába varrta jó magát,
A fergeteg bérelte ki
A jó Bedő csendes lakát.

Most durczás, majd szörnyen darál,
A pernek vége hossza nincs;
— Nem-zsémbes asszony, istenem,
Beh csókolandó házi kincs! —

Bedő hajnalba' már szökik . . .
Könnyül, ha a mezőre hajt,
De len- s kender-vetés előtt
Méregbe jó, s szörnyűt sohajt.

Százszor tekint kötél után,
Végét ohajtva untalan;
De attól — tán a len miatt? —
Legyőzhetlen iszonya van.

SZERELEM.

Hogy lángra gyúlt én szívem általad :
Érzém mindenható hatalmadat !
Csüggvén hölgyem hó ajkain :
Több kéjt szívem nem bíra már . . .
Csak boldogságod volt velem,
Fényes sugár, meleg sugár!
Fényes sugár, meleg sugár!

Forró, forró miként a nyár dele,
S villámontó volt a lány kebele!

E szív egén el-elborult

Fel-felderült a láthatár . . .

Adtál a kézhez kínokat

Kétes sugár, csalárd sugár!

Kétes sugár, csalárd sugár!

S mindez hová lön? évek tűnve el:

Fagyos nyugalmat érez e kebel!

Fényed, mikép az őszi nap,

Tőlem mind távolabbra jár;

S e szívre több hatalma nincs

Halvány sugár, hideg sugár!

Halvány sugár, hideg sugár!

ELMÉLKEDÉS A KANCSÓ FELETT.

Azt beszélük, édes életpárom!
Hogy én mindig a bolondját járom,
Hogy nekem csak abban áll az élet :
Éjjel-nappal társalogni véled.
Nagy halálom, a midőn beszélük :
Hogy szememnek nem virad meg délig;
Mert hozzám, csak reggel jó az éj el,
És az Isten napvilága éjjel;
S hogy még ott is botorkázva járok
Útamon, hol sem göröngy sem árok.
Maglehet de rá kinek mi gondja?
Korhelyebb az százszor, a ki mondja!

Ez a világ egy nagy rossz motóla,
Nem lehet sok jót beszélni róla;
Jár, de hogy jár? jaj biz össze-vissza,
Mint a részeg, ki eszét megissza.

Az időnek végnélküli szála
Ezredévek óta foly reája.
És míg a böles fontolgatva méri,
S a fonalnak végét el nem éri,
Fontos semmiségén jót kaczagva,
Felkiáltok, tölt pohárt ragadva :
Mi gondom rá! a melly kéz motólál,
Gondja is van rá, a pászma mint áll.

Mondják : sok van most is a rováson,
S túl a rendén inni rosz szokásom ;
S megsiratja egykor a ki mérte,
Nagy harang fog megfizetni érte . . .
A bor ára, szent igaz, telik rég,
S adósságot hagyni nem szeretnék,
De ha úgy lesz, mondok egy okos szót :
Ki utól jön, zárja bé az ajtót !

Hát nekem melly ígért annyi szépet :
Örökösen adós lesz az élet!

Sokat vártam tőle jó hiszembe,
S mindig rossz pénzt nyomott a kezembe!
Bizalom volt e rossz pénz, kínálom . . .
S kinevetnek vele a világon!

Furcsa! vannak, a kik azt remélik,
Hogy a józanságot rám beszélik;
No hiszen ki fejét erre szánja,
Mondhatom : a borsót falra hányja!
Az intő szót én többé nem értem,
Hadd vesszek! hisz úgy is veszni tértem.
S bár végbúcsút mondjak a világnak :
Hirével az nem lesz a királynak.

Búcsufényben úgyis ifjúságom . . .
Hejh, maholnap lenyugodni látom!
Kik szívemnek kedvesek valának,
Mint az árnyék este, elhalának!
Hit s remények, e törött kebelnek
Mély sírjában halványan pihennek.
Szívem a sír, fejfa kín felette,
A csalódás, sírásója, tette!

Pilláimról a könyv elmaradt rég,
Oldalamnál jó kancsó te vagy még
Hejh, maholnap el kell válni tőled . . . !
Most iszom hát, míg lehet belőled !

OH . . . !

Oh boldogság! árnyas zöld lugas,
Mért borul rám enyhe sátorod :
Ha szélvészben rengő lombjaid
Féltenem kell, hogy lehullatod!?

A vágyó szív nyugtalan keres . . .
S nyer szorongást, kétséget veled!
— Boldog kinek nincs mit félni!
Boldog a kit senki sem szeret !

KÜZDÉS.

Mint a földre szállni félő parti fecske
Fáradtan fészkéhez tér meg éjszakára :
Fáradt lelkem csendes rejtekedbe vágyott,
Völgyek, erdők zölden lombozott határa!

Nem siratnék senkit én az emberek közt,
Régen elfelejtve kedvesem, barátom !
S köny szökik szemembe, ha a völgyi fákat,
Régi ösmerősim elszáradni látom.

Szívesen vár a völgy árnyas pamlagára,
A madár köszönt és a vidék patakja
— A nélkül hogy érte hálát várna tőlem —
Enyhadó nedűjét nyilt kebellem adja.

Elsimíteni vágyik homlokom redőit
A szelíd verőfény meleg mosolygása ;
S nem félek, hogy — mint a mézesmázos ember —
Boldogságom sirját mosoly közt megássa.

Ah, az élet engem szörnyen elvadított!
A magányban is foly keblem háborúja ;
Hadd folyjon, legalább átkos mesterségét
Itt a gúnyolódás rajtam nem tanulja.

Zsibbasztó nyugalom, harcz, csend vad kirontás...
Ez az én világom, az én szív-világom!
Gyöngé istápom hit, ezt is néha csaknem
A kétségbesésnek martalékul hányom!

S van egy kínos kéje e vad küzdelemnek :
— A kinedzett ember egyetlen sajátja —
Ő kevély hogy szenved, s daczczal tárja keblét,
S a jobblét reményét, szinte fél, ha látja.

Láttam én a kérészt rövid életében,
— Önpályámat véve mélyen gondolóra —
Életet nyert, szállott, párosúla, megholt,
S elég volt mind erre egy rövidke óra!

Szívesen cserélnék pályát e bogárral!
Hisz rendeltetése célját ő elérte;
Mondhatom-e én ezt földi életemről,
Mellynek útát a sors olly hosszúra mérte?

És ha majd lefekszem síri nyoszolyámba :
Nem kísérek-e le földi szenvedésim?
Csukva lesz örökre két szemem? vagy egykor
Felnyitom? s ha úgy van: milly világ vidékin?

Lelkem a kétség, e mély örvény felett — melly
Megnyíl, barna keblét hirtelen bezárván —
Röpked nyugtalan; de megpihenni nem tud,
Mint vándor-madár a tenger sík határán.

Oh fák, szőljatok! ti vén apostolok, ki-
Terjesztett karokkal barna-zöld palástban!
Mondjátok : igaz-e, a mit e szív érez,
Ohajtozva érez, jobb pillantatában?

VARRÓ LEÁNY.

Nagy-karácson éjszakáján
Barna gyöles a lány ölében;
S míg a gyölcsöt varrja némán :
Bus köny reszket szeme héján
S halvány ajka sóhajt mélyen.

Harangoznak szent misére,
Ének zeng a születettnek!
S hogy lelkére vigasz jöjön :
Földre hull a hideg földön
S hő fohászi ömledeznek.

De a lányka bus szívének
Nem hoz enyhet az imádság!
Kinek abban éltet kére,
Melegséget hült szivére :
Holtan fekszik, — sirját ússák.

* * *

Reggel váltja a nagy éjet,
Vőlegénye elmegy messze!
S hogy a mátká végbucsúja
Csókban, könyben rája húlla :
— A koporsó beszegezve.

Elindul a gyász kíséret,
Énekelnek búsan, halkán . . .
S mit a hű lány összeöltö :
A koporsó szemfedője
Lobog, csattog a viharban.

Domboru a sírhalom már
A lenn-nyugvó hamvát földni;
(A harang is végsőt kondúl.)
S hóval hintve a vihartúl,
Fehér, csendes mint a többi.

* * *

Kis-karácson éjszakáján
Jó az álom szenderítőn;
S a hű mátkát koszorúsan,
Lánybaráti némán, búsan
Ott virasztják, a terítőn.

POSTADAL.

Zárt szobában, unalom közt,
Mig sok ember tespedez,
És szemétől a komor fal
Annyi szépet elfedez :
Völgyek, erdők és folyók közt
Vígán hajtok addig én !
És örömet nyujt az élet
A természet nyílt ölen.

Vig danára nyílik ajkam,
S merre hajtok, száz szekér
— Postasípom nyers dalára —
Mind utat nyit, mind kitér.

Uti táskám rejtekéből
Bú, remény csak úgy repül,
Jövetemre sok vidám arcz
Elborul, sok felderül.

Sok szülét, rokont barátot,
Édesen megnyugtatók;
Messze földről ennek, annak
Szíves óhajtást hozok.
A sóhajtó lányka keble
Boldog érzelmekre kél :
Ha táskámban kedvesétől
Van egy édes kis levél.

A pazar fiú reménynyel
S nyugtalan vár én reám :
Mert a rég várt örökséget
Érkeztemmel kapja tán;
S mindezekre semmi gondom . . . !
Dudorászva dalra, dalt :
Vigan hajtok , nem cserélek
Sok emberrel hivatalt.

BETELTEM . . .

Beteltem e lármás világgal,
Fénye s zaja unalmat ad;
Olcsó örömpohará nem kell!
Megkeseríté ajkamat . . .
Mint a vándort az erdő hűse,
Más szebb napok varázsa von, —
Csendes, boldog családi élet,
Feléd, feléd sóhajtozom!

Az én lelkem gazdátlan hárfa,
Hurozva van még sem zeneg;
Ah, mert hiányzik a szelíd kéz
Melly nyájasan pendítse meg!
S mint a gyöngy a tengerhomokban,
Igy elvesz annyi szép dalom . . .
Csendes, boldog családi élet,
Feléd, feléd sóhajtozom!

Eddig még úgy is mit sem adtál,
Adj sors, egy kedves nőt nekem!
Ki jó- s rosztban osztozva, híven
Kisérjen át az életen!
Ki lány kezével megtörölje
Munkában izzadt homlokom . . .
Csendes, boldog családi élet,
Feléd, feléd sóhajtozom!

S két kedves magzat anyja mellett,
Egyik fiú másik leány,
Csivalyogván vigan körültem,
Ez bábbal, az nádparipán :
Gyermekek lennének és boldog én is . . . !
Nem esnék bú s csapás zokon;
Csendes, boldog családi élet,
Feléd, feléd sóhajtozom !

Tempлом lenne az én hajlékom,
A boldogságnak temploma!
Hogy áldozzék oltár-tüzénél :
Hú barátság lépne oda ;

A háznak lenne két galambja :
A szeretet, — a nyugalom . . .
Csendes, boldog családi élet
Feléd, feléd sóhajtozom !

Milly szép napok . . ! milly nyájas esték . . . !
Le sem hajtom még fejemet :
S már lelkem boldog álmakat lát,
Azok közt van, kiket szeret . . .
Ah tündér-képek . . . ! most borúsan
Ülök künn az esthajnalon . . .
S csendes, boldog családi élet
Feléd, feléd sóhajtozom !!

MOHOS VÁROMLADÉKON ...

I.

Mohos váromladékon
Borong az ősz vitéz,
Bágyadt fényű szemével
Merőn a romra néz.

Körüle nincsen élet,
Egy sír a várvidék,
Hír, pompa és dicsőség
Ott eltemették.

Hol a fénylakta csarnok?
A puszta termeken,
A zúgó szél dühének
Bogácskóró terem!

S míg a lefolyt időnek
Szétvonja fátyolát,
Hogy élte tarka lapját
Még egyszer nézze át :

Elborzad a soroknál,
Mert a mit ott lele :
Csalódás és ezer kín
Fulánkival tele.

Általfut ifjúságán,
Sok bús emlékeken,
A férfiú korában
Nincs más mint küzdelem.

Ott, hűtelen barát iit
Érző lelkén sebet ;
Itt halmot domborít fel
Hitves, fiú felett.

Sorban eléje tűnnek
A robajos csaták ;
Nehéz napok tüzéből
Vérlepte mirtuszág.

S a ködből ősi vára,
Sasfészke felmerül,
A mellynek omladékin
Most elmerengve ül.

S a bús emlékezetben
— Mint lomb, szellő ha kel —
Megrendül a nemes, de
Kiegett agg kebel.

II.

Mohos váromladékon
Haldoklik a vitéz . . .
A csendes sír ölébe
Nyugalmat esdve néz.

Az elhaló kebel még
Utószor feldobog,
S miként véglobbanásban
A mécs, kiégni fog.

Egy vágya volt szivének,
Egy, vándor útain :
A kedves hon göröngye
Nyugtassa álmain ;

Egy vágya még szivének
Az élet alkonyán :
Hogy boldog béke legyen
A szenvedő hazán.

S a bujdosó nyugodtan
Álomba szenderül ;
Felette rom s az érdem
Állván emlékjelül.

III.

Mohos váromladék közt
Az ősz bajnok pihen ;
Zajos napért, nyugalmat
Találva, csendesen.

Nem álmodik csatákról;
Sírálma mély, nehéz,
Mellyből kúrtharsogásra
Sem kél fel a vitéz.

Most már az ősi várat
Birván örökre ő :
El nem ragadja tőle
Pártos viszály s erő.

S bár czímer nem ragyog már
Ivek, kapuk fölött;
Alunni mégis édes
Rokon porok között.

IV.

Mohos váromladékhoz
Tolongva jő a nép;
Cserlomb közé virágot,
Sírt ékesíteni, tép.

S hű bajnok él dalában,
Ki békében s csatán,
Honáért élve halva,
Munkált annak javán;

S mert üldözé, ki volt a
Jó hon szivén nádály,
Cseles nagyok szavára
Számüzte a király.

A nép szorúlt kebellet
Közelg a sír felé,
A sírt a hálaünnep
Oltárrá szentelé.

Behinti azt virággal,
És márvány-oszlopát
Lomb- és repkényfűzérrel
Köríti, fonja át.

S az ifju nemzedékben
Tettek csirája kél;
Szivének égi hangja,
Hogy csak honának él.

Oh hon! hogy hú fiad csak
Akkor jutalmazod :
Sőt még akkor se' többet, —
A midőn már — halott!

SZIVEMRE

SÍREMLÉK.

Pihenj, fiam! nem áll ugyan
Kevély márvány álmaid felett;
De bús anyád, fájdalommal,
Sírodnak élő szobra lett.

Szivemre írva fel neved
A vesztés gyászbetűivel;
A vándornak, ki alszik itt?
Sírkő helyett én mondom el!

És elvirasztva napjaim :
Veled majd együtt pihenek ;
Hol nincs gyermektelen szüle,
Hol nincs árván maradt gyerek !

SZÍVEMHEZ.

Mi lelt megint
Szívem, te nyugtalan ?
Ezer bajom
Van véled untalan !
Könnyű neked,
Könnyű kötődni benn ;
Künn a világ
Koránsem úgy megyen !

Szegény fejem
Sujtolja annyi gond :
Kenyér után
Futok mint a bolond !

Könyút facsar
Szememből tűzhelyem;
A holnapon
Töröm ma a fejem.

S te, mit mivelsz?
Égben ábrándozol!
Tudj' a manó,
Hol nem kalandozol!
Üss' a guta
Azt a sűrű sohajt,
Ha a hideg
Konyhára mitse' hajt!

Nem tetszik a
Patak s kies határ;
Nem a falu
S jámbor lakói már;
Borúlt az ég,
És törpe a halom;
Szűk és hideg
Neked szerény lakom.

De álmodol
— Üzvéni árnyékokat —
Örök tavaszt,
Tengert, hegyormokat;
Szabad hazát
És boldog népeket....
Beteg szívem,
Jó hogy nem értelek!

Bár a dolgot
Megszokta két kezem :
Szegény vagyok,
S gyakran megéhezem;
S te, szép leányt
S szerelmet emlegetsz!
Illy nagy bohó,
Szívem, hogyan lehetsz?

Még éjjel is
Tőled nem alhatom,
Még akkor gyűl
Veled meg a bajom!

Csalképeket
Kergetve untalan,
Előtted hir,
Babér, szerencse van!

Nem mondom én,
Gyötrődöl eleget!
De hasztalan,
Nincs benne köszönet;
Mert a világ
Koránsem úgy megyen;
Ne álmodozz'
Jó sziv, eszed legyen!

A KÖLTŐ VÉGÁLMA.

Keblemben még az érzeménynék
Értelme nem vala,
S hogy átölelt szívem leánya :
Dúsan, mint a tavasz viránya
Zsendült fel általa.

Zendült az ének, s zengve szállott
A hír gyors szárnyain,
Keblem varázs-tűz lelkesíté,
Halántékom babér köríté
Szent berkek árnyain.

Szerelem, múltó életünknek
Magas költészete!
Ah, ihless még utószor engem,
Éltem hattyúdalát lezengem,
S dal lesz enyészete.

A szív kiégett . . . én letépem
Fürtimről a babért;
Zöldeljen e sír barna fáján,
Virasztva éjfelek homályán
Az árva dalnokért.

Szivem reményit s édes álmát
A kinek szentelém :
Oh lány! ha a sír visszaadna :
Keblemben újra dal fakadna,
S virágos érzemény.

Alszol te . . . s én alunni mégyek,
Sírod leend honom!
Hisz álom a költőnek élte!
Mit árt, ha csak helyét cserélte?
— Ott újra álmodom!

Te árva lantom, függ felettem!
Csendes szellő ha kel,
S hurjaidba kap lágy-susogva :
Az énekest, fel-felzokogva
Te szenderítsed el!

PUSZTÁN.

Pogány idő támadt, a pusztán üvöltve
Futtatnak a neki veszett, vadult szelek;
Csikaszk farkas fülel, csavarog mögöttem,
Orczám havas eső csapkodja, marja meg!
Amott egy rongyos csárda rémlik....hejh,
Kinek ilyen sincs, annak palota;
Hólyag-ablaka bágyadt holdvilág, —
S bár nem sokat mond : betérek oda!

Hejh beh boldog ember, a ki otthon lehet!
Más így sohajtana a zordon éjszakán;
Én nem sohajtok így, nekem nincs otthonom!
A melly nyugodalmas meleggel várna rám;
Ha éj van is, egyszer csak megvirad;
Hadd zúgjon, majd eláll a fergeteg!
Csapláros nyiss ajtót . . . künn útas áll,
Nem kell nekem sok, adj bort, kenyeret!

A tágas ivóház hangos és szomorú,
Én egyes-egyedül csak úgy kongok benne;
Még kietlenebbé a pisla mécs teszi,
Ha egy hű ebem sincs, csak valaki jönne!

No de se baj! nem únom meg magam,
Én, és a mindig kész emlékezet,
E nyájas angyal s kinzó ördögöm,
Majd elbeszélgetünk multam felett!

Megtöltöm poharam, s iszom kelleetlenül,
A bor melegétől kedvet kapok talán?
Tudj' az Isten, nekem bor közt eszembe jut
Eltűnt éveimből jó rossz egymás után;

Hejh, bár örökre elfelejteném,

Mi kínosan érdeklí lelkemet!

De zúgva jó az, mint a gyors folyam,

Mellyet feltartóztatni nem lehet!

Egyetlen virágot növelt életemnek
Üröm- s csalántermő köves tartománya;
Ah, mint vágytalak én kebelemre tűzni,
Ah, mint vágylak most is, szívem szép leánya!

Karom kinyujtom . . . de az élet, e
Mogorva vén mester közinkbe lép,
Szár az hosszú újjával fenyeget,
Mondván fiú, fiú! kenyér elébb . . .

És én törekedtem ez után eleget,
Volt is már egy darab kenyérhez reményem;
Minő derék fiú! kürtölte a világ,
Minő derék fiú! — s elmellőzött szépen;
Ez csak hagyján! de mocskos nyelve még
Jól megbeestelenit; — czudar világ!
Mint a varjú szárnya a levegőn,
Az én lelkemen ez sebet nem vág!

Hát még a kiket olly lelkemből szerettem,
Ti a baráti név hazug bitorlói!
Ti az alacsonyás büzhödt mocsárának
Sima bőré, mérges párájú kigyói!
Üdvösségtekre im, e tölt pohárt,
E tölt pohárt én . . . a földhöz csapom.
Kár értetek; minő véghangja volt!
Nem szóltok ti olly tiszta hangokon.

Künn vész zúg az éjben, — megtöltöm poharam...

S mellettem hirtelen egy kaczer lány terem;

Megölel, megcsókol, orezám simogatja,

Tudom bár hogy hütlen, elúzni nem merem;

Ez a csapodár leány a remény;

És én megtöltöm újra poharam;

Künn a vihar zúg, lelkem esendesül,

S ajkimon a kaczer hölgy dala van!

ÚJ ÉVKOR.

Isten házába gyül

A hívő nép új évnek ünnepén;

Holott forró imát

A buzgó néppel híven mondok én.

És a fohász imígy

Száll ég felé : ajándokozz nekünk

Az új év kezdetén

Új szívet, új lelket jó Istenünk!

S mig érzeménye így
Felbuzdult lelkemnek mennyben mulat :
Ki nem feledhetem
Imámbul a lányt, imádottamat ;

S imé nyílt ajkamon
Véletlenül ez új fohászt lelem :
Maradjon oh leány,
Kebledben a régi szív s érzelem !

TEMETŐI HANGOK.

Megszólalt másodízben a kakas,
Hangját az éjben hosszan nyujtva el....
Mély csendéből a néma temetőt
Rögtön kísértetes hang rázta fel.

Hideg síremlék bámult mindenütt,
Hámlott kő, márvány, elkorhadt fa, vas...
Ők szóltak mély, érczetlen hangokon...
Elnémult másodízben a kakas.

MÁRVÁNY SZOBOR.

Az egymástól elvált világ-elem
Ős-forradalma adta lételem!
S voltam, mióta volt a földteke,
Sötét méhének márvány-gyermeke!

De jött a törpe ember, és hova
Le nem hatott a mennydörgés szava :
Fölverte vakmerőn sötét tanyám,
Hogy tompa álmait virasztanám!
S mivé levék? hol porba tér a por :
Enyészet-hírlő hitvány sírszobor!
S itt, hol veséi szertemállanak,
Ösmérhedd az embert valódilag.

Hosszú hazugság rövid élete,
Kit bár a halál sírba fektette :
Fejéhez más, emléket vés, gyalúl
A nagy hazugság folytatójaúl.
S a holtnak, — a mint mondják — e rövid
Életben szerzett fényes érdemit
Arany betűkben fenn hirdeti ez,
— Bolond, hitén hazugságot ki vesz!

Rég állok én itt, minden éjfélen
Átkozva tartós márvány-életem ;
Melly a rombolva járó századok
Dühén, akartalan daczczal, kifog.
Annak, kit itten rejt a siri bolt,
Midőn szennyes pályája futva volt,
Fölé érdemjelül helyeztenek,
Bámulván a szájtató néptömeg ;
S a bérelt szónok, minden jobb kebelt
Méltán bántó dicsérő szót emelt ;

S kit a bűn orgazdának ösmere,
Nadálnak a veriték embere,
Ki marta, mint eb, a becsületet,
Kitől a szűz igazság reszketett,

Az eskürontó, vérgyilkos, kaján :
Üdvösséget nyert szemtelen szaván! . . .
A sir pedig gondolkodott, s a föld :
Ha befogadja-é ölébe őt ?

S ez átkozottnak porló hamvait
Jegyezve állok évek óta itt,
Várván : hogy a ki lát szívet, vesét,
Villámmal törli szét e rút mesét,
Mellyet szilárd keblemre, kínnal a
Vésü vájt és erőszakolt vala!
A sir pedig gondolkodik s a föld!
Keblébül hogy ne hányja-é ki őt . . . ?

Az ember élte kétszín, álkodás,
A temetőbe sem kíséri más;
— S az elmállott szív, bár rég por, homok : —
Ez, az élők szemébe vigyorog.
Itt, e felhantolt sírhalom felett,
Hová egy öngyilkos temettetett :
Békés olajfa hajtja levelét,
Gunyolva a bennfekvő életét.

Mi szép amott, a fehér liliom
Családival beültetett halom!
S a szűz virág talán lehervadand? . . .
Nem, bár kéjhölgyen domborúl a hant.

Kit éhhalál küldött apáihoz :
Sírján vadbúza bokra ingadoz.

Bölcsöt vezérel lámpásként az ész,
S bölcsnek sírján szamártövis tenyész.

Itt cziprussal gyász fűz ölelkezik,
A zsarnok sírhalmán, kinek pedig
Vesztét imádságába foglalá
Az árva nép, melly éltét gyászolá.
És szól az emlékkő betűje fenn :
Itt nyugszik ő az urban csendesen ;

S az ítéletnek nagy napjára vár,
Melly felkölti, valakit sírja zár!
Nem igaz, nem! ha az éj fele jó :
Sírjából nyögve vánczorog elő,
Kit a reakért átok súlya nyom :
Kerüli csontját csend és nyugalom !

Hazugság, hogy várná a nagy napot!
Kiben vér és velő jéggé fagyott :
Ha gondolatja arra tévedett,
Hogy higgyen sírontúli életet.

Ott, egy jól ápolt sirnak mélyiben,
Korfontosságú férfiú pihen;
Pihen mert méltó munkát végeze,
A társaságnak szolgált két keze;
A sír virágos, a sír hantja zöld,
Lágy fűvében dalos madárka költ,
Dal és virág mind e sírhoz való
Hiszen porában fekszik a — bakó.

Hol letevék a költő hamvait :
Szegefű s demutka illatozva nyit,
Magvát, barátja, a kis csalogány,
Hú rokonszenvből ejté el porán.
Nem tudta ő, az énekes barát,
Mi illetné a költő hültt porát ;
Tudván, mi volt a dalnok élete :
Sírjára ürmöt s bürköt ültete.

Kit a halál itt por közé vetett :
Tagadott Istent, örök életet;
S imé a feltámadást tagadó
Sirján, kihajt a leszúrt fűzkaró!

És a könnyüt ki számlálhatja meg,
Melly itt kétszinűségben elpereg?
Hantot, hogy meg ne szólja a világ,
A férj, utált nő sírhalmára, vág.
Az özvegy szíve gyászba nem borult,
S hoz férjének immortel-koszorut;
Testvér testvérré bérgyilkost fogad :
S ültet halmára fát, virágokat;
Magzat, örökös kijövéen ide :
Boszús lesz nem beteg szülőire.

Ellenmondás minden lépten nyomon,
Gúny és hazugság kövön, hantokon . . . !
Tagad, hisz; sir, kaczag; csügged, remél
Az ember itt, úgy a mint kedve kél!

Jött a tavasz, s nyugalmas éjfélen
Virágmagot szórt e csont-telkeken;
Kértük, hiába kértük egyre őt :
Ne látogassa meg a temetőt!

Itt nem virulat, rothadás lakik,
Övé e föld a végső szem porig.
S ennek virága, melly búján tenyész :
A csontokon élőködő penész.
Nem kell más virág, s zöld levél nekünk !
A lét halála a mi életünk

Ki hópaláستtal mindent eltemet,
Kértük, hiába kértük a telet,
Midőn felszedte fehér sátorát,
S a tért, bucsú-dühében zúgva át,
Nyaralni, vad bérczekre költözött :
Maradna köztünk, a sirok között !

Alant ha tél van, tél legyen felül,
A régi szó, mig nem, vagy teljesül,
S fel- vagy nem olvad dermedtő fagya
Hiába kértük, a tél elhagya . . . !

Ki a lehunyt napot meggyászolod :
Hadd nékünk, oh éj, barna fátyolod !
Legyen kitiltva innét fény, sugár
Melly hozzánk ugy is csak hazudni jár ;
S kit az enyészet barna lelke bír :
E csontvilágban gúny a játszi pír.

Borúljon el hát barna éjzön
A temetőn, e nagy botrány-kövön;
S néha vessen a boszús ég villáma,
Muló fényt e világtalan világra!

FEJFA.

Meghozta gyümölcsét
Zöld ágam, az ágnak alatta,
A hontalan útast
Kért nyugalom árnya fogadta,
S a vész idején menekülve alám :
Rá védve borúlt leveles koronám!

S engem, ki tenyészttem
A messze vidék örömére :
A törpe halandó,
Fejszét derekamra ki mére,
Hogy több tavaszon ki ne hajtson az ág,
Őrnek siri lakja fölébe kivág.

És a kinek, ifjú
Bimbót s levelet hozza ékül
Száz új kikelet, most
Rajtam rohadás moha zöldül.
Lombon zene csattog, a fülmile bűg ;
Itt éji sirok riadó ura zűg.

Őt, sirja ölében
Porladva ki fekszik alattam,
Meghozva gyümölcsöm,
Érdemre ha nézsz, meghaladtam !
Hosszú kora pusztá miként az ugar,
Hantját feledés lepi s asszu avar!

VAS-EMLÉK.

Tűzben születtem a világra,
S ki a villámot, égi vést
Gúnyolva hívom érczfejemre :
Im, hitvány rozsdá ront, emészt.
Bizony, bizony bolond az ember!
Magát csufolván meg, midőn
Jelül, elmálló csontja mellé
Vasszobrot tész a temetőn.

Fölsengve ontván buja rendet
Hajlott kalászu téreken,
A napsütött kaszás kaszája,
Mi boldog volna életem!
Szántóvas a szántó ekéjén,
Sírt kikelendő magnak ás;
Itt tél van;—ott minden tavasszal
Megjő a várt feltámadás.

Lehettem volna harczi viharnak
Táborverő villáma : kard!
Királyi pálczával dijazván
Melly forgatott, a férfi-kart.
E harczi sarló által a hős
Fejére zöld babért arat;
Szolgáлом fénytelen szobor most
Élők helyett a holtakat!

Inkább mint bús rabláncz csörögnék
A börtön átkos éjjelén ;
Vagy a vérembernek kezén, a
Bűnöst, igazt öldökleném,

Mint ingatag lelkü pulyának,
Kiben szilárdság nem vala,
Jelöljem érdemetlen hamvát
Szilárd keblemnek általa!

ÁKÁ CZ-FEJFA.

Bus szenvedő élt a világon,
Baját nem mondta senkinek;
Magában állt, mint a beteg
Tölgy áll, a messze pusztaságon!
De sápadt homloka,
A mellyre mély redőket vése
Lelkének elzárt szenvedése,
Lón annak szónoka.

Kertébe egyszerű lakának
A szél ákácztot ültetett,
Az ákác volt éber tanúja
A kín mikép csapdosta, dulta
Sápadt foglyát, az életet.
S a haldokló ágyához a midőn

Egy jobb világ követje lépe :
Az ákác szivesen sírfája lön,
Hisz ő volt úgy is élte képe!
A szenvedő e hant alatt pihen,
Hideg sirjának mélyiben.
Felette hír, köny nem ragyog . . .
A kert ákácza én vagyok!

A természet keze
Ákáczfának mit ad?
Szuró tövis közé
Halvány virágokat!
Halvány virágom hullatag vala,
És tüske nélkül nem virúlt,
S a gyilkos tüske mindig fennmaradt,
Bár a virág lehúllt!

Kemény sorsnak keze
Halandónak mit ad?
Halvány örömihez
Metsző fájdalmakat!

A boldogság piros borában is
Egy két csepp mindig rejtett fájdalom;
S múltó öröm sem látogatja meg,
Kit szenvedés vas karja nyom.

Az éj hall átkozódó hangokat;
Panaszra sárga fejfa nem fakad,
Lehullt örökre bár
Halvány virága, levele :
De, mellyek lepték ágait,
Le a tüskék vele.
S szenvedni kit látott sokáig,
Most nyugodalmának tanúja . . .
A földi lét keserve, búja
Nem hat le a sír padlanáig.

A szenvedő e hant alatt pihen,
Hideg sírjának mélyiben,
S ki halmán szívesen elkorhadok :
A kert ákácza én vagyok !

FENYŐ-KERESZT.

Büszke bérczorom felett
Voltam égre nyult fenyő;
Zöld fenyőnek lombja zöld,
Tél ha múlik, tél ha jő
Éltem szép tavasz vala,
Szenvedek most bús telet;
Megszáradva, lombtalan
Kis kereszt a sír felett!

Bérczlakó fenyőnek és
Sirkeresztnek élte más;
Ott patak, zöld lomb, zene,
Itt enyészet, sorvadás;
Átok rá, ki engemet
Elszakasztá töletek :
Sugár testvérek, tavasz,
S zúgva zúgó rengeteg!

Kisded édes álmival
Ah miért nem renghetek?!
Álom és tej éltetik
A mosolygó kisdedet;

A tej, a szülő-kebel
Édesen meleg teje;
Álmat, a melly rája hoz :
Lágyan rengő bölcseje.

Jött az ember, és elébb
Vészes tengerekre tett;
Csikorogva, nyögve ment
Sudaram szirt, hab felett,
Nyögve, mert átkos teher
Marta rajtam lánczait,
Vásárookra hordva az
Ember, ember-társait.

Árbocz voltam, a hajó
Szirteken hogy törve lön :
Partra vetve, jel levék
A kietlen temetőn.
Hol az éjfél száz fagyos
Kóbor-rémet szétereszt,
Elkorhadva, lombtalan
Szomorú kis sírkereszt . . . !

GRÁNIT-SZOBOR.

Csodája voltam a zergék honának,
Vendégeim sas, villám, köd valának;
Zöldes moh ülté homlokom, jeléül :
Hogy a vén granit-szikla meg nem vénül.

Alattam ott, miféle földi férgek
Felfeltűnő csoportj járnak, élnek?
Szóltam kérdőleg a bérczek sasának,
Embernek mondta ő, a föld urának.

Sok századig kaczagtam e beszédet,
Látván naponként e kis furcsa népet;
S vártam : talán egykor magasbra nő fel . . .
De még törpült, de még satnyúlt idővel!

Majd megragadt egy bösz erő haragja,
Rengvén belé a bércz aczél-alapja;
Földindulás rázván meg a világot,
Engem fennről a síkmezőre vágott.

Hozzám az embert bámulat ragadta
Ki majd szent homlokom lábbal tapodta!
S vésüt hozott, roncsolni büszke sziklát,
Bár hányt daczos mellem dühébe szikrát!

Az őserő szabálytalan kezétül
Idomtalan ságot ki nyertem ékül :
Csúfos szobor levék . . . hah, a szabályok
Eltorzító majmára átok . . . átok . . . !

S ki láttam, mint születtek ezredévek :
Egy csecsszopó kimultáról beszélek;
Hah, bár sülyednék el, hogy szem ne lássa :
Mivé lön a bércz szikla óriása! . .

Mig így beszéltek a sír szobrai,
Egymásután a márvány, kő, fa, vas :
Halotti csend állott be hirtelen
Megszólalt harmadízben a kakas.

CSALÁNOK.

I.

A VITÉZ FIÚ.

„Fiam! lejártak napjaim . . .

Melly védte a magyar honát :

Őrizd meg kardom, a család

Hat százados tulajdonát!

És — mert ki tudja a jövőt? —

Ha zugna tán a harczihar :

Honért, királyért hősileg

Villogtasd, mint igaz magyar!“

— És függ a kard, de béke van,

S henyélve, hogy ne függjön ott :

Belőle, a vitéz fiú

Dohányvágót csináltatott.

II.

A GYÁSZOLÓ FÉRJ.

Csinos parasztlak udvarán
Gyászszos karének hangja kel,
S a népnek nagyja, apraja
Tolong, hiszen bámulni kell!

És a nyugalmas sír felé
Kisérik a jó házi nőt;
A férjnek kínja végtelen,
S mondják : követni fogja őt!

És íme, a nép jóslata
Minő hamar beteljesült :
Szegény, a gyászbeszéd alatt
Szerencsésen elszenderült!

III.

KÉP.

Sűrű bokor zöld lombja közt
Fészket rakott egy pár madár;
A fészek im megnépesül . . .
Benn pelyhesek sípegve már.

A hím csodálkozik : hogy egy
A többenél hatalmasabb;
Testvérítől elüt nagyon,
És orra, körme horgasabb!

Te jámbor, jó hogy nem tudod :
Hogy a kakuk pajzánkodott!

IV.

HELÉNÁHOZ.

Vagy én volnék süket, vagy te volnál néma;
De így rossz pár lennénk beszédes Heléna!

KOSZORU.

A költő homlokán,
Hol terhesen függ a lélekború,
Hírnek szellőiben
Rendül meg a zöld repkény koszorú.

Vágygyal ne nézzetek
Fel a költő repkényes homlokára,
Hisz a lomb rajta a
Megtört kebelből drága vérnek ára!
Irigylitek talán
A télviharral küzdő, lombtalan
Tölgynek, hogy ágain
Függ a fagyöngy, zöldelve bokrosan?

Tudjátok meg, hogy a
Bérczen a gyöngyös águ tölgy beteg!
A költő homlokán
Bánatra vannak a zöld levelek!

ÉNEKEK.

I.

REGGEL.

Oh jertek a reggelnek idején,
Szent buzgóságnak szárnyai,
Ragadjátok lelkünk a menny felé,
Hová ugy óhajt szállani!
A fényes nappalnak láttára
Hevülvén tisztelet s hálára,
Hadd buzogja ki a mit érez — — —
— Oh vigyétek jó Istenéhez!

Mint a világon széllyel áradott
Az élethintő napsugár :
Isten! jóságodnak malasztitól
Megteljesült a földhatár !
Jó atyánk! hú szerelmed látván
A földön s a lelkek világán :
Kebünk, mint a patak megárad,
S kiöntjük néked hő hálánkat !

Világosság hatalmas Istene,
Ki a reggelnek ura vagy !
Ki adsz a a földnek fényt és harmatot,
Fényt s harmatot lelkünknek adj !
A halandó szem messze nem lát,
Küld hozzánk a szent hit világát!
S erénynek harmatja csillogjon
Lelkünkben, békés olajágon.

II.

ESTVE.

Hálaadásnak szent oltaraként
Piros tűzben ég napnyugot ;
Oltárrá váljatok mi szíveink,
S lobogjon hálalángotok !
Isten! hű karjaid vezérlik
Az embert a nap lementéig ;
S felette áll az éj fekete
Szakán, angyalid őrizete.

Egy áldásteljes nappal újlag
Meghosszabbítád életünk ;
Jóságodtól jött béke és öröm,
Tied hálánk, dicséretünk !
Kit közlünk bú-bánat ére :
Irt nyújtál szívének sebére,
Az árvák könnyeit te látád,
Tudtad az özvegy sóhajtását.

Csak benned bízunk hát ez éjen is,
Ki nappal jó atyánk valál;
Oh Isten, örködjél erőtelen
Teremtésidnek álminál!
Hadd nyugodjék meg testünk lelkünk,
S engedj békességben fölkelnünk!
Vagy ha eljössz értünk ez éjen :
Add, hogy csendes halálunk légyen!

NYILT LEVÉL EGY HÖLGYHÖZ.

1844.

Nemes hölgy! im forró üdvözetet
Egy hó szív küld a távolból neked!
Mint az érnek, melly mossa lábadat :
Forrását nem tudod, honnan fakad :
De érzed a kristály-tiszta vizet,
Melly lág hullámival feléd siet;
Magam neked ki vagyok idegen :
Ez a csermely, az én üdvözetem!

Kebledre két édes szülött simul,
Egyik fiad, másik szelíd leányod;
Mig áldva a ki adta, kedvesid
Reggel este imádságodba zárod :
Van más is a ki minden pillanatban
Reájok gondol hiven, melegen ;
S emlékökhöz e két szót fűzi lelke :
Oh szent barátság! édes szerelem!

S mig egyengetni éltök utait,
Jár a jövőn a hú anyának gondja :
Van, ki álmain egy tündér-világ
Fényét, dicsét, mind mind fejökre fonja,
Kinek élte, nyugalma, boldogsága,
Kedves szülöttidért nem lenne drága;
Rajtok kívül, ki, mindent meghagyok
Szülöttidnek, jó hölgy az én vagyok!

Emlékezem . . . szép őszi este volt,
— Sárgán hulltak a fáknak lombjai; —
Midőn a szív csordultig tele van,
Hanem az ajk nem tud mit mondani;

Fiad s leányod karjaimra öltve :
Kimentünk a berekbe, a mezőre.
Érzelminknek nem volt szüksége szóra, . . .
Oh az az est, az a szent, boldog óra
A titok s emlék pecsétje alatt :
Örökre itt itt . . . lelkemben maradt !

Lásd ! jó anyám régen a sirba szállott,
Megértem én korán az árvaságot;
Mint gyenge hajtás a nyárnak hevéen :
A szenvedést korán megösmérem !
S mert nincs, ki vonna hű meleg szívére,
Fájdalmam és örömim osztva, értve :
Anyám helyett, ah mint ohajtanám
Jó hölgy, neked mondhatni ezt : a nyám !
S talán . . . ? ki küldött csábitó remény?
Hogy ámitásid tudva higyjem én !

De bár ne is legyen csak színes ábránd,
Ez érzés, mit vágyó szívem melenget,
Bár a remény nyom nélkül szétenyésszen,
Mint szép álom, mint egy forró lehellet :

Melly tartsa hű lelkem hozzátok kötve,
Az emléket megőrzöm mindörökre!

Ne bánd oh hölgy! hogy szívök érzetén
Hiven hajolnak magzatid felém!
Mint a lóhere hármás levele :
Hiven összefort hármunk kebele ;
Halld meg ha a távollevő barát,
Emlékezetnek hallatná szavát ;
S ne légy kemény a kedves jó leányhoz,
Ha lelke tán mint a vándor-madár :
Hol a tavasz virít, az ég sugáros,
Az elhagyott vidékre visszajár.
Engedj szivedben nékem is helyet
Szeretteid között. — Isten veled!

TEMETÉS.

Néma hölgy fut a nagy éjszakán,
— Karján kisdéd, — arcza halavány.

De fény villan,

Mit a szem vete . . .

Zajgó keblén

Alszik gyermeke.

Napkeletről jő az éji hold.

Álmában a gyermek felsikolt,

A sirámra

A szülő kebel

Bősz rajongás

Szavával felel :

„Légy nyugodtan írva gyermekeim!

Nem sokáig bujdosol velem:

Uj világ vár . . .
Sok lakója van,
De hont lel ott
A ki hontalan.

Ott szabad léssz, — annak szültelek! —
Békés szomszéd lakozik veled!

Szük határon
Szent leend jogod;
Eltapodtan
Látni nem fogod!“

* * *

Osztrolenka csonthalmos terén
Elborult az éjjel feketén;

Ott áll a nő
Feltört sír felett, —
S lenn a kisdéd
Kit már földbe tett.

„Férjem itt vitt véres harczon,
Itt esett el érted drága hon . . .

Illy apánál,
Csendes sírgödör!
A fiú is
Helyet örököl.

Im fogadd! nyugodtan átadom
Őszült fővel, rongyban így, tudom,
Nem fog ő, az
Ősi telkeken
Vánczorogni
Koldus-betegen.

Bus öledben jobb lesz tudnom őt,
Mint kopogva zárt ajtók előtt;
Szép az élet!
De meghalni jó;
Mig nem lesz rab,
Vagy földönfutó . . !“

Temetésén nincsen gyászszereg,
De ijesztőn zúg a fergeteg;

Mig rá keblet
Tár a bős anya :
Megrendül lenn
A haláltanya.

* * *

Sirhalomnál minden éjfelen
A rajongó szüle megjelen; —
Gyermekét ott
— Mint bus éjmadár —
Uj honában
Látogatni jár. —

A HANGYÁKHOZ.

Jó reggelt, sürgő hangyanép!
Korán munkához láttatok . . .
Henyélő nincs közöttetek;
Nálunk nem így van a dolog!

Egyik, törvén kemény ugart,
Napestig izzad, dolgozik;
Másik, rugalmas pamlagán
Végig nyúlván — unatkozik.

A munka nálatok közös,
Az a jószág, a szerzemény;
Mindenki dolgozik s eszik . . .
Hja ! nálunk ez más rendbe' mén;
Itt a henyélő : potrohos,
Bőrébe csak szuszogva fér;
De a meghámlott marku nép,
Oh az pogányul — ösztövér!

Ti nem versenyetek; de egy
Békés család országotok,
Ott nincs enyém, nincsen tied
Nálunk máskép van a dolog !
Egymást felfalni, érdekink
Csatáiban készek vagyunk;
Fordítjuk a köpenyeget,
Eladó lesz hitünk, szavunk!

Ha veszély van, ti nálatok
Mindenki víni, halni kész,
Tojásit menti a szüle . . .
Nálunk a honfi szóvitéz!
Nem áll meg emberül helyén
De félre áll, — s uram fia!
Az asszonynak elébbvaló
Az ékszere, mint a — fia!

És jó hangyák! ti rajtatok
A külső köntös fekete;
Nálunk, belől hordozza ezt
Sok ember lelke, érzete;
Hanem hogy itt is annyi sok
Csúszó-mászó férget lelünk
A ronda porban : véletek
No már ebben megegyezünk!

ÉLETEM.

Én nem nevezhetem tengernek éltetemet,
Hisz az csak egy csendes, boldog tavacska volt;
Jó volt hozzá az ég, jobb már alig lehet,
Reája, partirúl virágos ág hajolt;
S hol vadregényesen hullámozott a vidék :
Hús völgybe' természetes tölgyek környékezék.

Szürkületben, midőn csendes még a világ,
Száz fészekből zenget felette lágy zene;
Mérgét védbástyaként felfogta lombos ág,
Ha felriadt észak vadan-duló szele;
Medrét nem ülte sár, vizét nem szállta szenny,
Fehér kövecs volt ott, s aranyszínü főveny.

Ha néha néha, köd boronga tükörén,
Befátyolozva mint hamuszinü lepel :

A lány fúvalommal, melly támadott körén :
Mosolygva széleszté a jó nap fénye el;
Dal zengett, — virág nyilt, széllel játszott a hab;
Mi volt a tónál szebb? ki nálam boldogabb?

De kárörömmel jött rá egy szilaj sereg,
Taposva, tépve járt a csendes tó körül;
Irigység üszkétől lángolt fel a berek, —
— Ember boldogságán, ember ritkán örül, —
S a tóba olly szörnyű sulyos sziklát vetett,
Hogy zúgva szétesapott habja a part felett.

Ez a nehéz teher, keblében mélyre szállt,
És nincs remény s erő, többé kivonni azt ;
A játszi habmoraj lázas zugásra vált,
A víz sötét . . . apad . . . elérve a tavaszt,
Midőn kiszáradott és élte elhala :
Meglátjátok, a kő minő sulyos vala . . . !

AZ ERDEI LAK.

(Költői verseny Kerényi- és Petőfivel 1845-ben.)

Völgy felett, a bércz alatt, közepen,
A behorpadt hegynek oldalában :
— Hallgatózva néma csend körüle, —
Nádkötésű kis lak áll magában.

A kis csermelyt rácsos ajtajánál
Át sem kell röpülni a madárnak ;
Habtalan fut, szóztalan fut, benne
Tarka pintyek lépegetve járnak.

Görcsös águ bükkal a sötét szilt,
— Melly a házat vészek ellen ójja : —
Udvarába eleven sövénynyel
Foglalá be régi jó lakója.

A vad-szőlő gazdag levelével,
Melly magát a vért-telekre fonta :
Sátort képez, és a gazda, déli
Álmod alszik árnyában naponta.

Mig fiát a fatetőkre csalja
A piros tojásu vércse-fészek ;
Vagy kiáltja gondtalan kedélylyel :
Héh kakuk, kakuk! szólj : meddig élek ?

Zúg az élet, zúg vásári népe,
S nem hat a bércz egyszerű lakáig ;
Néha hallik elhaló harangszó,
Szép idő ha gyors esésre válik.

Itt a hajnalt nem kakas kiáltja,
Van dalos madárja minden ágnak :
A rigó-füty, gerliczék bugása,
S csattogány-dal szépen összevágna,

Fenn, kivágott cserfa törzsökéhez
Kötve ing a vízmosás bürüje ;
És a törzsök, zúgva ki- s bejáró
Kék darázsok mézetlen köpüje.

Lenn a mélyben, szirt, s fatorladék közt
Elvesz a bércz harsogó patakja ;
Rejteket a szirt s fatorladéknak,
Smaragdszínű gyíkok népe lakja.

Hallgatás ül bérczen, omladékon
Meg-megrendül a vakand turása
S hallik itt-ott vén eser oldalárul,
Tarka harkály gyors kopácsolása.

Meg-megdördül csendes alkonyatban,
Gyilkos csője a leső vadásznak ;
Fel-fellobban bércztetőkön a tűz,
A hol a szénégetők tanyáznak.

Tengeren csend és vihar. Hazája,
Mérhetetlen tenger a szigetnek.
Rengetegben csend s vihar. Szigetje
E kicsiny lak a nagy rengetegnek.

Vadregényes erdőség vidéke!
Majd ha a tél fagy-bilincsbe zára :
Távol nézek hótakarta kunyhód
Felgomolygó kék füstoszlopóra.

És ha éjjel a lak ablakából
Mécskanóczok fényt lövelve égnek :
Azt hiszem : hogy mindez lüktetése
A megdermedt jégvidék szívének.

És lelkemben nyugtató hit éled :
Nem halt meg, csak alszik itt az élet!

HÜSÉG.

Barátom mátkájához.

Magas menny a hűségnek hazája,
Tul a földön, sziklaormon s fellegen;
Hol megáldva, földre ejti Isten
Jóvoltából tiszta harmat képiben.

S ollykor a csöpp nem főröszt virágot,
Mert utában vad vihar ragadja el;
Tóba hull itt, ott sziklán törik szét,
Vagy a földnek tar göröngye issza fel.

De fönségét mindütt megmutatja,
Hantot növel a göröngyön és poron;
Búborék áll a tavon felette,
Fény-zománczú tündéres kis sirhalom.

És a sziklát, mellyen széttörődött,
A tar sziklát, mellynek nincsen élete :
— Hogy télben is kiterítve álljon : —
Lágy moh zöldes bársonyával vonja be.

S a virághoz, mellynek szánta Isten,
Tiszta csöppje hogyha bizton elhata :
Mézzé válik a megnyílt kehelyben,
Édes mézzé a menny tiszta harmata.

Szép virág te, élted tavaszában,
Kebled e szín mézzel telve telve van!
Édesítsd meg kedvesed, barátom
Éltét ezzel, szép virágszál, boldogan!

NEFELEJCS.

Mintha volna a liget könyűje,
Tiszta gyöngygyel ömlik a patak ;
Partjain az ifju nefelejcssek
Bokrosával felvirítanak.

Kedves lánykám ! égi szép szemedből,
Hivedért könyűt gyakorta ejts !
Kebleden, édes bús harmatától
Úgy virúl a legszebb nefelejcs !

AZ UJONCZ.

Ütközet lesz. Csatarendben
Áll a magyar tábor ;
Vele szemközt a francia
Van nem igen távol.

Mind a két fél mozdulatlan
Vesztegel sokáig ;
A tréfához tán először
Hozzá fogni fázik?

Többek közt, egy barna ujoncz
Áll a harczy téren ,
A ki sok jó léczszeget vert
A kunyhóban — térden ;

S most, a hosszas álldogálás
Volt nagy ellenére ;
Zsibbadt lábát mint a gólya
Szüntelen cserélte.

Gyakran néz előre hátra,
— Még biz el-eblábal! —
„Káplár uram, hogy leszünk már
Evvel a csatával?“

S alig hogy kimondta a szót,
Másik perczbe már, az
Ágyúk tompa durrogása
Volt szavára válasz.

S mén az ujoncz a seregben,
Uj meg uj rohamra ;
A golyó zug, hull az ember
Tőle jobbra balra.

És foly a harc, — a nap is már
Meghajlott az égen,
Még se szűnik, — és az ujoncz
Küzdve szomjan, éhen :

A sok vér s a hosszú nóta
Van nagy ellenére . . .
„Ugyan ides káplár uram
Mikor lesz már vége?!“

ELMONDHATNÁM . . .

Elmondhatnám életemet, sok
Nehéz ostromával;
Ki pártolt el? kit temettem?
Miken mentem által?

Elmondhatnám e kebelnek
Fás nyugalmát, csendét :
Mit a vész, mint fagyott csermelyt
Föl nem zavar, nem sért.
Elmondhatnám . . . s ösmérvétek
Sorsom, veszteségem;
De nem ám a fájdalokat,
Nem a kint, melly meg-megragadt . . .
Míg idáig értem!

HARANGSZÓ.

Mint a vidéket, csendes hajnalon
Csengő haragnak halk szózatja :
Merengő lelkem, egy szent buzgalom
Titkos hatalma által-hatja.
Tisztábban csendül a harangszó
Hajnalszellőben, harmaton :
Sohajts keblem! szemem könyűt ejts!
Tisztán zendülj dalom!

I.

Teremtő Isten! hová tekintsek
Hol ne lássam hatalmat?
A fényes napban, a porszemben
Te megdicsőítéd magad!
Égen és földön mindenütt
Dicsőséged láng-fénye süt.
Bámultam a végetlen tengert,
S fűszálon függő harmatot;
Hozzám a busult menny dörgése,
S a méhedongás elhatott.
Néztem a volkán égő poklába,
A fénybogárkát simogattam;
Hallám a vihar szárnyát zúgni,
S az ért kalászt zizegni halkan
S — teremtő Isten! földön égen,
Léted kiáltá minden nékem!

II.

Hatalmas felség, atyám, Istenem!
Dicsőségedet engedd zengenem!
Ki keblem, mint hárfát felhúrozád:
Hadd: hogy éneke zengjen vissza rád!

Szivem nem tanulta a dalt s éneket,
Mint a madárral az vele született;
S ha sárgult lombon a madár meghal :
Hová, howá lesz az elzengett dal . . . ?
Hol vettem én e hárfa hangjait?
— Melly vigasztal, megkönnyít, boldogít —
Szent újjad írta azt hatalmasan,
Lelkem, dalom hazája égbe' van.
Elzengnek énekim . . . s mig meghalok :
Megvárnak engem a mennyben azok!

III.

Volnék bár olly nagy, olly magas,
Hogy messze csillagok felett
Hordoznám büszke fejemet,
Hová nem ér a szél, a sas :
Nagyságom földön és az égen,
Gondviselésed tartaná fenn.

Volnék bár olly kicsiny parányi,
Hogy a sziklák apró mohában

Eltévelyedném, mint a vándor
Kietlen rengeteg-homályban :
Tudna, látna gondviselésed,
Atyám, bölcs Isten, hála néked!

IV.

A kétkedés, e barna denevér,
Hozzám jöve s szárnyára vett;
Földet, tengert bejára vélem,
S felhőkön túl emelkedett;
Most zúgó örvénynek felette
Függtünk, mint a sirály;
Majd tapogatva tévelyegtünk
Hideg barlang homályinál
De elfáradtam, s visszavágytam én
Csendes lakodba égi hit!
Csendes lakodnak tűzhelyénél
A béke lángja melegít.

V.

Bányász vagyok,
Kincset keresve nyugtalan,
Pályám nehéz,
A kincs mélyen, s eldugva van.

Világosító bányamécsem,
Ne aludjál ki, oh remény!
S melly a lopók kezére nem jut:
A kincset megtalálom én !

VI.

Miként a tenger mindenfelől
Körülfogja a szigetet :
Körülfogod te a világot
Isten, legtisztább szeretet!

Ha a szigetből kiindulok :
Mindenfelől csak vízbe lépek,
Égen, földön szerelmed érzik,
Ezer világok, teremtések!

Mély kútfeje a szeretetnek!
Legyek hasonlatos hozzád!
Te tenger vagy, harmatcsepp legyek én,
Melly tisztán fénylik a fa levelén,
Enyhülést hoz, és áldást ad!

VII.

Adtál fájdalmát, oh uram! gyakorta
Könnyel áztatom nyoszolyám!
Sok ellenségim csúfolnak gyülölnek,
Szeretetlenül törve rám

Jól tetted, hogy fájdalmat adtál,
Hogy bút küldél a bú helyéről :
Lelkem, könnyüimnek vizében,
Mint a gyólc s megtisztúl, fehérül!

Föl hát, csak bántsatok!
Próbáljatok meg emberek!
Ezzel csak boldogságot adtok :
Mert nektek én — megengedek!

VIII.

Harangoznak menjünk a z úr házába
Oh hívek, jertek, jertek el!
A jobb élet előérzelme hat meg,
Ha sok nép együtt énekel;
Arany tenger van a mennyégben,
Szent tengere az énekeknek;
Arany patak mi énekünk,
Rengő hullámai velünk
Mennybe folynak, mennybe sietnek.

IX.

Mint a madár nyert gyors szárnyakat :
Lelkem szárnya szabad akarát;
Tudom : kelet felől korány,
Nyugatra éj vagyon,
Északra fagy, meleg hon délre.
Lelkem akármellyik vidékre
Repülhet szabadon !

X.

Halkan járjatok, ne beszéljeteK . . .
Hadd nyugodjék a haldokló beteg !
Imé a természet halálra vál,
Eltépett, sárgult koszorúinál;
Lehullt fájáról a zöld lombozat,
Mi ünnepélyes fájó pillanat . . . !

Terepély fádon, oh lét és idő!
Levélként emberek milljója nő;
Ott, együtt lakik az ősz és tavasz,
Ez a levél hull, most zöldül ki az.
Ágaidról az elmulás szele
Ha fog fuvallni le . . . ?

XI.

A temetőbe ki . . . ! barátomat
Látogatom meg a sírhant alatt.
Ha meleg-e még ajka, kebele?
Olly régen nem beszéltem már vele!
Leülök a puszta sírhalmon,
S mit beszél a csend . . . hallom, hallom!

Én a hant felett, ő a hant alatt,
Úgy kibeszéltem véle magamat . . . !
Igen, igen! vágy és emlékezet
Nyelvén, az élő a holttal beszél;
A vándor darvat vágya elviszi
Kiesb hazába, hol nem éri tél.

Üdvöz légy, új életnek vágya!
Te biztos úti levelem :
Utánad én a jobb világot
Tudom hogy meglelem . . . !

XII.

Mi szép a mennybolt éjszaka . . .
Mi szépen ragyog csillaga !
Oh mellyikben lelek hazát,
Ha majd szívütésim megállnak,
S nyugodtan mondok a világnak
Jó éjszakát jó éjszakát ! ?

*
*
*

Miként az esthajnal csendében
Zengő harangszó halkán elhal :
Halkan elhalt, elzengett a dal
De a buzgó dalnok lelkében,
Mint a harang múltó szózatja :
Zengelmét még viszhangoztatja.

LEVÉL POGÁNY KAROLINÁHOZ.

Beje, dec. 24. 1846.

Hogyan élek, és új hivatalom
— Kérded nemes hölgy! — mikép folytatom?
Olly szíves kérdést rólok a ki től :
Hallj éltem búja s örömi felől!

Hol a szép Gömör halmos képet ölt :
Csendes magányban él hű tisztelőd!
Lant és biblia, e két szent barát
Karján ringatja boldogan magát.
Az én pályám szép, ámbár nem ragyog,
Én az egyszerű nép öre vagyok!
Enyém jó- és balsorsának fele,
Örülök, sirok részvevön vele :
S az elhagyott népet, mi isteni
Növelni, oktatni, deríteni . . . !

Kisdéd születik, s hogy boldog legyen :
Én fohászkodom érte szívesen ;
Dobogó szívű szép menyasszonyát,
Elhozza az ifjú felebarát ;
És szívem elfogúl öröm miatt,
Az ünnepélyes esküszó alatt.
Kihez már a nyugalmas est közel,
A haldokló ágyához megyek el ;
S ki lehullt, mint fájáról a haraszt,
A temetőbe kikisérem azt.
Ekkép velem rokon, barát a nép,
Nemes barátnóm! pályám nemde szép ?

A nap is fénynyel, majd borúba' kel,
Fájdalmam is van annyi, mennyi kell!
Legjobb barátom nem rég itt hagyott,
— Pihenj csendesen szeretett halott! —
Pályám társai meg nem értenek,
Szívök hozzám fagyos vagy lágymeleg.
S midőn estennen megtérvén haza,
Nem fogad váró lény meleg szava ;
Vagy fenn virasztok csendes éjszakán,
S nincsen velem, csak a késő magány ;

Megvallom: ekkor úgy fáj valami . . .
Annýt szeretnék, tudnék mondani,
A családélet boldog keble ez,
Mellyért borongva lelkem epedez ?

Hová ragadsz bolyongó képzelet . . . ?
Kit én szeretnék, ki engem szeret :
Nem tudom hol van? nem is keresem,
A természet az én szerelmesem!
Lombos karjával a ki átölel,
Csók közt altat el hűs szellőivel.
S én andalogva megsimogatom
Szép szőke árvalányhaj-fürteit;
Piros rózsá-ajkát megcsókolom,
Bámulom fehér liljom-vállait.
S ha nefelejcs-szemébe néz szemem :
Szébb hölgy, több boldogság nem kell nekem.

Jer jer nemes hölgy! ah mégis ne jőj . . . !
A halmot, rétet dér hó este meg;
Oda van a természet kelleme,
A téli fákon száraz lomb remeg.
Mi szép lelkedre kéjjel hatna itt :
Nem láthatnád az ég föld bájait.

De majd ha széles, szép tavatokon,
Arany hálót a nap sugára von,
Ha jajgat rajta a fehér sirály,
És a kardos sás ki-hajt partinál,
S megjő fecskétek, délibábotok :
Jőj el tavasszal, — lelkem várni fog . . . !

Virágos kis kertemnek közepén,
Árnyas méhesben ülök, élek én ;
S kiket megápol s öntözget kezem :
Virágimat kéjjel szemlélgetem ;
S haláltól mert megónom nem lehet :
Virágregékbe dallom éltöket,
Majd elmondom, mint járt a liliom,
S a múltó kecsű pipacs egykoron ;
Elmondom a vadrózsa esetét,
S hogy mi érte csapodár kedvesét.
A hajnalkának mikép lön halál
Szerelme, a hó nap sugárinál?
A tündér hölgy mért lön elátkozott,
S vizi liljommá miként változott?
A gyászos rozmarinnak mi baja?
Mért búvik fűbe a kis ibolya?
Elmondom a vérfű történetét
Kedves szép tavasz! jőj minél előbb . . . !

Nemes hölgy! addig hát Isten veled!
Szeresse a kedves hont kebeled!
Szeress minket is a lant emberit,
Nekünk ugy is kevés öröm virit!
Olyan az is mint az őszi kikircs,
Virága halvány, s zöld levele nincs!
Légy boldog és költődöt ne feledd,
Isten, Isten veled!

A HIR LANTJA.

Vak haragban a győző vitéz,
Olly félelmes, mint az éji vész;
Vérben húny a béke napja el,
Merre villog éles fegyvere;
Hódít s szablyát más nemzetre fen,
Ha már egyet földig levere.

A dus tájak dultak, feketék,
Miden jel, nyom eltörölteték:

Hogy ott egykor élő nép lakott,
A ki erről szólna, már halott.
Avvagy nyakán rabbilincs zörög . . .
— Telve vannak a mély börtönök.

S hogy látnák a jövő századok
Nagy hatalmát és a múltakat :
Eltiport nagyságok romjain
Óriási emléket rakat.

Háboritlan áll a szent liget,
A dúló kéz nem illette még ;
Jós forrása halk neszszel buzog,
Lombja suttog, bűvös fénye ég.
Szent ligetben a hir lantja függ
Melly beszél a történetek felett,
Énekében melly ragad s emel,
Nyer az érdem hosszú életet.
S a zengő lant és a szent liget,
Dulva immár, puszta és siket !

Századokkal vénül a világ
És időnként más-más képet ölt ;

Ledőlnek a mult bálványai,
S erény lesz, mi bűn volt az előtt.
De nép és kor, melly támad s enyész:
Az emlékre hüledezve néz.

S im keletről a vénhedt idő
A világot átrepülni jó;
Szeme rozzant sirgödör; vele
Jön a romlás setét szelleme.
Markában az elrejtett jövő.
S mellyben ember ugy kevélykedett :
Halvány árnyék lesz a földi fény,
S mint köd úszik birája megett.

És a mint száll, szó dörg ajakán :
„Mi ez, mibe szárnyam megcsapám ?
Szólj te hír beszédes angyala!
Hagyja tudnom lantodnak dala
A hatalmas féregnek nevét,
A kiért a magas fellelegig,
— Hálából vagy zsarnok-kény miatt?—
E kőhalom fenn-emelkedik?“

De nem szólal a hír lantja meg,
Mellyet eltört a dülő keze ;

Fenn-szédelgő álma megcsalá :
Neve, tette elmúlt, elvesze.
És az emlék menten szétomol . . .
S míg tovább repül a vén idő :
Vihar söpri elmállott porát,
S hüllt helyén a dudva, gaz kinő.

ÉJFÉLKOR.

Szivemhez egy ígét
Nincs a ki szólana :
S a tenger éjszakán
Velem virasztana.

S ah, mert nem fojthatom
Keblembe a panaszt :
Könyüimmal, fehér
Lapokra jegyzem azt.

ŐSZI KÉPEK.

I.

A gólya, vándor-útra kelt,
De még zöldel hegy és mező;
Minő szép nyájas ősz nagyon!
A napsugár az ágakon
Másodvirágot esalt elő.

Én életemre gondolok,
S keblemre száll bús érzelem;
Nyílt nékem is boldog tavasz,
— Bucsúzó ifjúságom az —
S virága volt a szerelem!

Talán sugáros lesz az őszi ég,
Szívem ha tán szeretni fogna még :
Szerelme olyan lenne, oh leány!
Mint a másodvirág az őszi fán.

II.

Rózsás tavasz
S arany kalászos nyár nyomában,
Lassú halál
Gyilkos fuvalma száll
A hűvös őszi éjszakában.
Kél a korány,
De a vidék beteg!
Sápadt fűszálin a mezőnek
Fagyot könnyesepp remeg.

Mért önti el
Az erdőt rózsaszínnek árja?
Sápadt legyen
A lomb völgyön hegyen,
Midőn enyészet keble várja!
Nem hallod-e . . . ?
Az est fuvalma sir;
Kigyúlt a nagy betegnek arcán
A haldoklási pir!

III.

Hervad, hervad a föld határa!
Az őszi fáknak ágirúl,
Sárgult levél könnyen lehull
Halk esti szél fuvallatára.
Hogy is ne hullna levele
Szegény fának a sír fele?
Fenn őt ugy sem marasztja már,
Harmat, dal és meleg sugár.

Mig éltem fája zöld,
Mig ágait virág takarja :
Ne zúgj rám elmúlás viharja,
Ne zúgj idő előtt !
Eljő az ősz, fagyos derén
Meghervad kedv, öröm, remény....
S ha semmi többé nem maraszt :
Szememre lágy álom borúl,
Nyugodtan, — fájdalomtalanúl
Lehullok, mint az őszharaszt !

IV.

Hegy-völgyön mélan bolygok én
A halvány ősznek idején;
Olly bús az érzés, melly kihoz
A völgy beteg virághoz!
S miként a tó csendes vizében
A sárgult fák hű rajzban állnak :
Borongó lelkem, tüköre
A haldokló ősz fájdalmának.

Lám, a virágoltó szép kikelet,
Mindent csak a halálnak ültetett!
S mellyet gonddal fona :
A hűs liget zörgő harasztban áll;
Ah, nem borúl rám többé árnyinál
Lágy szenderülés alkonya!

Szívem, ti hervatag virágok, levelek!
Úgy fáj, úgy vérzik értetek!
Fájdalmat hoztatok nekem, —
És mégis én
Lehullástoknak idején,
E fájdalmat úgy szeretem!

Melley a természet haldoklásán
Lelkemet mélyen általhatja :
Miként világos tükör, annak
Halhatlanságát hűn mutatja !

V.

Minden olly ünnepélyes, hallgatag,
Mint a hol haldoklót virasztanak . . !

Ledőlök a bérez oldalára,
A fák között olly messze látok !
S előttem feltűnnek kopáron
A tar sziklák s viz-szaggasok ;
Lám, lám ! tavasszal a bérez oldalán :
Vidám zöldet látott szemem csupán !

Kedves helyemre alig ösmerek,
Nehány szál vessző a kerek bokor ;
Itt leskelődtem a madár után,
Édes dalának csattogásakor.

Hallám dalát, de fészket nem lelém!
Most itt van az, — harasztal tele lett..!
Nem kell fészked, nem kell jó kis madár!
Csak hozd még egyszer vissza éneked!

Ifjúságomnak elzendült dala,
Csendülj meg egyszer még, csendülj felettem!
És megválok mindentől szívesen,
Mit a való hideg kezétől vettem

Könyűk, könyűk . . . !
Ti váratlan kedves vendégek!
Nem hajt ki a bokor,
Ötözni hasztalan jövétek!
Ne hulljatok, ne hulljatok . . .
Lelkemben szól még a madár dala,
Ifjúságom bár eltűnt, általa,
Emlékezetben még boldog vagyok!

VI.

Az égre nézek, — kedvetlen, homályos,
Dél s észak tartja a borúlatot.
Egy pillanatra, hogy meg nem reped!
Arany szegélyű felhőt, kék eget
Fáradt szememmel hogy nem lathatok!

Az ősz egének csak borúja van,
Nincs mennydörgő nemes haragja,
Melly a szétvágott fellegekben,
Villámstorát pattogtatja,
Az ősz egének csak borúja van,
Mozdúlatlan tespedt nyugalmiban.

Forró ege éltem tavasz-nyarának,
Csak hadd harsogjon mennydörgésed!
Lázadj föl, csattogj, onts tüzet, villámot!
Derülj . . . borúlj . . ! én így szeretlek téged!
A bösz villámba nézek bátran,
S gyönyörködöm a mennydörgés szavában!

A vész dörögve elmegyén
S melly meghasad nagy ékesen
A nyári menny kéklő határán :
— Az ősz egén ninesen szivárvány!

VII.

Mi úsz a légben őszenek idején,
Mint eltépett fátyol, hosszan fehérén?
Féher fátyolt kötött karjára
A szellő, melly temetkezésre mégyen!
Völgyön, bérczen halott vagyon
Halvány lomb függ az ágakon,
Mikép az elszorúlt szivű anya
Karján, végsőt lehellett magzata.

És a halott-vivő leányok,
A fátyolos szellők megjönnek ;
Szelíden elvevén karjáról
Lomb-gyermekét a bús szülőnek :
Halk sírének közt szállnak véle,
Vivén a porladás helyére.

Minden olly esendes, olly halottas !
Nyelvén e méla hallgatásnak :
Erdő, mező, halom
Búcsút, végbúcsút mond egymásnak,
S e búcsú, nem nehéz, nem keserű, —
Fájdalma édes és szelíd;
Hogy is ne, rájok a kikelet,
Ujabb viszontlátást derít.

Sirnak szellői, gyász szelek!
Ha jöttök sárga lombért, értem :
Ki új tavaszt hittem, reméltem,
Fehér fátyollal jőjtek !
Ha jöttök sárga lombért, értem ;
Fehér fátyollal jőjtek !

NEPRÓMÁNÓZ

MÁJUSBAN.

Zöld a mező, foly a patak;
Hűs árnyakon madár-zene;
Van-e, ki benned, oh tavasz!
Édes gyönyört nem érzene?

Kinek csak egy virága volt,
S benned föl nem virúlhat az:
Mindegy, akár kihajt az ág,
Akar a zordon tél havaz!

NÉPROMÁNCZ.

Setét van az utcán végig,
Csak egy kised ablak fénylik;
Havas eső bele vagdal,
De belől vígan szól a dal.

Hol szerelem s ifjúság van :
Ver a szív nagy gyorsaságban ;
E kis ház a falu szíve,
Élet és kedv ide gyűlve!

A fonóban ifjak, szűzek :
Mulatoznak, tréfát üznek ;
Hull az orsó, szakad a szál . . .
Váltsd ki édes liliomszál!

Lobog a tűz fényes lángja,
Dal és tréfa egymást váltja ;
Az ifju nép megvan szépen,
Egyszerű szép erkölcsében.

A kakas szól, itt az éjfél !
Elő legény ki nem félnél!
Menj ki most a temetőbe . . .
S ezt a nyársat szúrd a földbe!

Ki lakik e kisdud házba'
Özvegyasszony szép leánya :
Szeretőjét félni látván,
Láng borúl el az orcáján;

És a nyársat fogja gyorsan,
S a halottak sírja hol van :
Jár sötétben, jár hidegben,
Minden neszre meg-megrebben . . .

S hogy sebesen visszafordúl
A legelső sírhalomtól,
Mellybe már leszúrva nyársa :
Valami csak visszarántja!

Földhöz szúrva a köténye, —
Szegény meg van fogva véle;
Halk sikóltás hangzik ajkán,
S életnélkül rógy le a lány.

A hold feljött, bus világa,
Süt a kis ház ablakába!
Zeng virasztó lassú ének
Közepén a néma éjnek.

Minden bajt elszenderítő,
Mégis gyászhely a terítő . . . !
Halvány vagy szép liliomszál,
Halványabb a liliomnál!

Sírva menvén ki utána,
Az özvegy s a falu lánya :
Harmadnapra temették el, —
Érzékeny szép gyász-beszéddel :

Merész próba férfi tiszte;
A virágon harmat reszket,
Szerény, gyöngéd nőiesség
Legyen dísze élteteknek!
Legyek én intő példátok :
Ki korán a sírba szállok!

ŐSZSZEL SZÜLETTEM

Őszszel születtem én, tavasz leend
Mikor reám esteledik!
Sárgult falomb állott bölesöm felett,
Koporsóm majd rózsák fedik!

Ah, a mikor jövék : örömtelen
S hideg tél halvány arca vára!
S bucsúznom a kkor kell, midőn jön a
Tavaszi virága s langy sugára!

Ah, most is ilyen az életem!
Vágyam hajt, kerget untalan;
Mi boldog tudnék lenni Istenem!
S ki vagyok most? Boldogtalan!
Akkor jönnek elkésett öröim,
Ha majd keblem kihült, kiégett
Addig jertek, míg késő nem leend,
Siessetek kedves vendégek!

Őszszel születtem hervadt lomb alatt,
Rózsák között múlok ki majd;
Derülj, vigasztalódjál szenvedő,
Fojts el könnyüket és sohajt!
A gyermek boldog, — hervadt lombbal is
Eljátszik, elmulat kedvére;
S boldog, kinek pirosuló rózsza jut
Az élet halvány estvelére!

ÁRVERÉSEN.

Tornallya, april 16. 1847.

E házban hajdan egy galamb lakott,
De vijjogó ölyv verte el;
Amaz boldogság volt, ez szenvedés . . .
Most már pusztulásé e hely.
Ur és urnő alunni mentenek
S a nép, melly őket kikísérte :
Tolvaj méhként rajong a ház körül,
Versenygvén : ki ad többet érte?

Vad forgószél csapott e házra tán,
Hogy olyan össze-vissza van?
Felfordult minden, minden éllel áll
Az udvaron s szobáiban.
Ezt és amazt a jámbor birtokos
Tán gonddal őrzé s megkimélte;
Most fel s alá rugdossák és vetik,
S azt mondják : ki ad többet érte?

Az úr szerette a virágokat,
Oltott, nevelt, ültetgetett;
Kies kertének árnyas fái közt
Lelt, hogyha lelt, enyhületet;
A gondos kertész koporsóba ment,
Hadd pihenjen, ötet sok érte...!
Nem tudja, hogy kedves viráginak
Kiáltják : ki ad többet érte?

Vallásos volt az urnó s ajtatos,
De sok fájdalma is vala;
Fájó szívére irt ha nyert, nyere
Imádkozásnak általa;
Mellyre lehajtá égő homlokát,
Ha könyes szemmel Istent kérte :
Itt imakönyve . . . itt feszülete . . .
Kinek kell? ki ad többet érte?

Meghittei : a napló, tárcza, toll,
Kikkel gyakran barátkozott,
A kikre bíza csendes éjeken
Sok gyöngéd bús gondolatot :

Imhol vannak ! tán szatócs veszi meg?
Tán zsibvásárra jutnak végre?
Nemes hölgy ! jó hogy nem hallod : midőn
Kiáltják : ki ad többet érte?

E kapzsi népet én nem szeretem ;
A kerti tóhoz szököm el,
Nézem a csurgót, milly sietve fut . . . !
Mint életünk örömmel !
Uratlan kert , lakóid alszanak !
Végét még egyik sem remélte ;
Lelkem borong . . . de egy hang felzavar :
Egy . . . kettő . . . ki ad többet érte?

A LÁNY SZERETŐNEK VALÓ . . .

Nagy mulatságom van : barátim
Szünetlen házasítanak ;
Mátkája voltam hírben immár
A táj minden leányinak ;

De én csak azt mondom mosolygva :
Ki megnősül, bizony bohó!
Ne házasítsatok barátim,
A lány szeretőnek való!

Szerető . . . ! e lángkép lelkemben
Ugy melegít, tündöklik, ég!
Minő bágyadt élettelen szó,
Mi árva eszme : feleség!
Amaz forró mint a zsarátnak,
Ez hideg halvány mint a hó,
Ne házasítsatok barátim,
A lány szeretőnek való!

Szindúsan, mint a páva tolla
Terül ki nékem a világ;
Szerelmem hő nap, éber álmim
Harmatos holdas éjszakák;
Lánykám csókja ugy . . . néha . . . néha —
S titokban ah milly üdvadó!
Ne házasítsatok barátim,
A lány szeretőnek való!

Virág a lány. Süvegem, szívem
Felbokkrétázzam kis korig?
Aztán a meghervadt bokkrétát
Viseljem holtom napjaig?
Éltem, legyen bús bőjti nővel,
Habzó folyam helyt lusta tó?
Ne házasítsatok barátim,
A lány szeretőnek való!

S ha barna lenne nóm, sohajtnék :
Mért is nem vettem szőke lányt!?
Szelídért, pajzánt kérne vágyam,
Piros arczéért haloványt:
Mert olly nehéz ez a választás . . .
Hiszen mind ollyan bájoló!
Ne házasítsatok barátim,
A lány szeretőnek való!

NÁNIHOZ.

I.

Szép vagy, nagyon szép, csak az a bajod
Hogy ezt tenmagad legjobban tudod ;
Nem vagy szerény iboly, melly ékivel,
Zöld fű közé virúlni búvik el ;
Hanem napraforgó vagy édesem,
Melly kaczerán ácsorg az útfelen,
Boldog, boldogtalan szemedbe néz,
Mégis imádót kapnod olly nehéz,
S mert magad minden áron kelleted :
Ép azért nem vagy becses, keresett.

II.

Szépen dalolsz, azt tartja a papa,
Jól zongorázol, hiszi a mama ;
(Jó, hogy még nem szavaltatnak veled,
Mert már ennél borzasztóbb nem lehet!)

Tíz ujjad s ajkad hogyha neki vág :
Rögtön felfordul vélem a világ ;
Fülem zúg, fogfájás esik reám,
E pokolbéli kínharmónián.

III.

Hajad, mint a hollótoll, fekete,
Villámlás két szemed tekintete,
De a nyakadnak nagy baja lehet,
Hogy egyre forog rajta a fejed!
Előre hátra nézvén szünet nélkül :
Kit vársz? mi kell? elméd mi nagyra készül?
Rosz nyelvek mondják, — de én nem hiszem —
Hogy a főköttöt lesed édesem!

IV.

S milly olvasottságod van! Csak haladj,
S maholnap e táj tudós nője vagy!
Tudós nő...! Nem ver szíved hangosan?
(Őrizz meg a gonosztul oh uram!)

Regényekkel borítva asztalod,
A bolygó zsidót könyv nélkül tudod!
— A szózatot igaz nem ösmered,
Hanem hiszen még megösmerheted!
S van is látatja, mert kívül belül,
A ház tája csakhogy el nem repül;
S míg ajkad Sueről fecseg eleget:
Eszünk keletlen, poshadt kenyeret.

V.

Láttalak midőn templomban valál,
Temetésen s bál vigadalminál;
Kaczagni és könyezni láttalak; —
S mindig azt vallám: bizony szép alak!
Szép vagy, művelt vagy és derék, — s mivel
Tisztellek, szeretlek . . . nem veszek el!

HOZZÁ.

Mért nem kötök füzért nevednek?
Dalomban mért nem emlegetlek?

Fa vagyok én, te kis folyóka
Szerelmeddel reám fonódva;

S mellyel az ég engem megáldott :
Nem ejtek rád egyikét virágot !

Hívem ne szólj, midőn utánad
Láttál bujdosni mint az árnyat,

Midőn e szív alig remélte :
Sajátjának mondhatni végre,

Dalomba voltál szöve, mind csak
Reád utalt virág hab, csillag:

Örvénynyel küzdve, partra szállva :
Te voltál csak te, lelkem álma !

Mit mondjak most? elég ha érzem :
Hű karjaid közt üdvösségem !

Mért tudna még epedni vágyam?
Hisz benned mindent feltaláltam !

Ajkam hő csókja homlokodra,
Egy pillantás szemedbe lopva :

Mindent elmond, — mindent megértet
A boldogságról vélem, — véled!

DIVATOS KÖLTŐ.

Hajnallik . . . várj! megyek dicső természet!
A méhe is virágidről szed mézet;
Én is sietek, napfelkölt előtt,
Elérni azt a magas hegytetőt :

A honnan a földet csak alig látom,
Mint hogy nincs is mit nézni a galádon!
S hol közel az ég, a melly érdekel . . .
Költő vagyok! tán mondanom se kell.

A föld göröngyein tul-szárnyalok,
Mint a bíbiczek s szárnyas angyalok.
Most is megyek, különben kárba veszne,
Annyi nagy gondolat és drága eszme,
Mellyet fogdosok ott-fenn szorgosan,
Erőködésem pókhálóiban!
Hejh, csak megis foghassam a nyakad:
Vers lesz belőled török vagy szakad!

Im fenn vagyok . . . ! beh gonosz meredek!—
De futok én ha neki eredek,
Nem tartóztat sem tűz, sem víz, sem árok,
Kivált ha illy szent küldetésbe' járok!
Im lehem szorul, az orczám hevül . . .
Hogy nézzem ezt? költői ihletül!
Hah! hogy pirul az égen a korány!
Mint a paprika egy tál kocsonyán!
Mi szép a költő élte, ah mi szép!
Az ő másnak, mi madárnak a lép:

Ha hozzá ér, rögtön oda ragad . . .
Ki egyszer hallja a bűv-hangokat :
Az rabja lesz a költőnek örökre . . .
Sógorságot, komaságot
Akasztva szögre.

Ha nő : fülig szerelmes lesz belénk,
Ha férfi : benne csudálót nyerénk.

De most munkára, mert a nap halad!
Mit énekeljek? szerelmet? hadat?
Vagy a hazáról zengjek éneket?
Mindegy már, ugy is annyit szenvedett!
De mit látok? az ég ugyan borúl!
(Engedelemmel — elég botorúl!)
Észak felől zúg a zápor szele,
De szakad is . . . ! lefele, lefele!
Hah milly rut eső, fogam mint vaczog,
Halhatlan eszméim megáztatok!
El innen! hol vesztetre zúg a szél,
A nyárfa-lomb is gúnyos tapsra kél:
De e veszett partról miképen,
Két lábon-e vagy pedig négyen
Fogok lejutni? azt már nem tudom!
— Boldog ki most otthon ül a suton!

Légy üdvöz édes kedves alkonyat!
Szelid kebledre a költőt fogadd!
Olly szép az est, a hold, a csillagok!
Nyavalyámnak ellent nem állhatok :
Verselnem kell! Jobb álmodozni este,
Mikor kész rá az ember lelke, teste
Korán reggel hiába! álmos, éhes,
Ekkép még a költészetre is, — mérges.

.
De tán gonosz szellem játszik velem?
Hogy majd ezerfelé hasad fejem,
Ugy gondolkodom, — s mit-se gondolok!...
Ez már mégis csudálatos dolog!
Ragaszkodom csillaghoz, fűhez, fához . . .
Elmém völgyön, sikon végig kopároz;
A hús levegőt csakugy nyeldesem,
De nem táplál. — Káprázik a szemem
A mint merőn a hold szemébe néz . . .
Segíts collegám, jó Dávid-zenész!
Könnyen dalhoz jut a szunyog-sereg,
E népköltők is ugyan zengenek!
Zúg a mezőség, zúg a lusta tó,
Rimel tücsökhang és a békaszó;
Hangversenyek termévé vált a pajta:
Benn' a kakas, — füles bagoly szól rajta.

S mi lelt engem, hogy nem zeng cziterám!?
Ma, a kültermészet nem hat reám!
Hol máskor bolondgombaként terem
Számomra a dal uton utfelen.

Éjfél van . . . a lelkek órája üt . . .
A lelkesülés szivárványa süt;
S az ihlet, melly csak ezt a percet várta :
Egy dörgő dalt hozand most a világra.
S hogy legyen benne tűz, lélek, zene :
Jer, barátokozzunk bornak istene!
Mert meg kell lenni! abba nem hagyom . . !
Apolló, tied éjtem nappalom!
De költő leszek, Istenemre az!
Legyen miatta bár fejem kopasz!
Reáriaszték . . . ! lám már érzem :
Mint kezd hevülni a szivem, fejem . . .
De tárgy, tárgy...! uj, nagy, el nem koptatott...!
Ennek emelnék most én kalapot!
Tavasz... sír, köny... s arsenicum (megéve),
Erről firkál egész föld ifja, véne!
Már a világ fájdalma és reformja
Nem nyom senkit, azt is a nyomda nyomja!

Kútgém... nyáj... tyúk, (az a mellyik fias,)
Furulya-szó, temetés pórias . . .
Minden eszmének utána kapok,
S látom : ismétlik százszor a lapok !
Égen, földön és a vízben nekem már
A firkász-hadtól semmi sem maradt . . .
Minden eszmét felfalt, ki-írt, elnyúzott . . .
Mért is nem szült az anyám hamarabb . . . ?
Fejem talán jó lesz lehajtani
Ha jönne mégis belé valami
.
Költő ur, ez a legjobb gondolat!
Jóéjszakát, boldog szép álmakat !

LEVÉL PETŐFIHEZ.

Bártfáról 1844.

Ismeretlen, hanem még is jó barát!
Vedd egy vig, most kór-fiúnak pár sorát ;
Kit bár a bor lángszerelme úgy hevit ;
Mégis a sors vizre hozván vizre vitt.

Víg szeszélyű bordalaid hogy olvasám :
Jól beszél ez a poéta! gondolám;
S életemben bár egyszer sem láttalak :
Megengedj, de czimborámnak szántalak!

A pohárhoz én is értek egy kicsint,
Vigadozván szent Dávid zsoltárakint;
Ha dallhatok, szerethetek s ihatom :
Nem veszett el sem éjem sem nappalom.

Homlokomra barna felleg gyakran ül,
— S Isten látja, mennyi kín e szív körül; —
Bor tüzetül a fojtó bú-lég kigyúl,
S a borúlat villámozva elvonúl.

Ajakimnál a pohár ha kiürül,
— S piros lelke a pokolra lemerül :
Bús gyönyörrel földre-sujtom... s szétszakad,
Hogy hajnalra nyolcz ivónak egy marad.

És beszélek : Mi az ember ? Egy pohár
Melly száz szomjú szenvedés közt sorra jár,
Benn az élet, bor,... de ürmös... mit nevétsz...?
A bor elfogy, a pohárnak vége ez

Fénylő kristály volt, s im rossz cserép leve,
Eltűnt vígan pezsgő, szikrázó leve;
Hát a szesz...? A szesz fiúk...? eh menjetek!
Illyen kérdést csak a papnak tegyetek!

Asztalnál ül a vén korhely, a halál;
S a törésben hejh be nagy kedvet talál!
Bort fiúk, bort! mert maholnap, úgy lehet,
Nem találtok poharat csak cserepet!

És barátim ebbe már nem gátlanak,
Csak mosolygva nagy bolondnak mondanak;
Azt is kérdik: hogy mikor lesz már eszem?
Nem sokára! biztatom, bár nem hiszem.

S kötődnek: hogy becsüljem meg már magam,
Mert biz egyszer mind kiázik a fogam;
Adjatok bort, bizton ázhatik fele,
Úgy is szűken van, mit rágni kell vele!

Hozzon egyszer jó fiú az Isten el,
Szívesen lát a barátság, a kehely!
Jere hozzám „sárga pitykés közlegény,”
Isten engem fővezérré teszlek én!

Ott fog állni a kulacs mint barna vár,
És körülé annyi ágyú a pohár;
S az erősség megvívattván általunk :
Dólt falánál bátor szívvel meghalunk!

Tokaj bérczén ütjük egyszer fel tanyánk,
Hol olly jól kitesz magáért ősanyánk;
Ott iszunk még, ott! s csinálunk annyi jót :
A bor ellen tartunk prédikációzt.

Majd kettecskén felpipázva, életünk
Tarka-barka percziről beszélgetünk;
Egyet iszunk a multakra szótlanul,
Hejh, arra az ittas is kijózanul!

Messze mentem, — észre még csak most veszem,
Víz felett is csak boron jár az eszem,
Mert bor itten, jó fiú, ha volna sincs;
Torkomon hajh, párosával a bilincs!

S a vizivás hejh beh kínosan megyen!
Fél pohárka, még az is csak foghegyen,
Savanyú bár, de mégis csak víz biz ez,
Az embernek semmi kedvet nem szerez!

Hald csak : tegnap a vidéket jártam el,
Bérczetőkre nagy kínok közt mászva fel;
Hogy ha nem hoz derút a szőlő leve :
Viditson fel legalább a levele!

Végre látok sok járás-kelés után,
Zöld növényt a halom lejtős oldalán,
Nagy örömmel én is hozzá sietek . . .
Hát komló volt, hogy a ragya üsse meg!

Víz-világ ez, nincs szüretje, nincs bora,
Gyáva szívként zúg a fenyves tábora
A legelső lágy szellőske fúvatán;
Bort teremve, ez is bátrabb volna tán.

Hejh ha egyszer visszavisz jó angyalom :
A mulasztást ne félj beh kipótolom!
Addig is szánj vizgyülölő jó barát,
S üríts értem nyavalyásért egy pohárt!

KARÁCSONKOR.

1845.

Hullámozó érzemény között
Jövéen az urnak templomából :
Lelkemben még sok visszahangzik
A hallott igének szavából.

Ugy tetszik, mintha hallanám :
Mikép zendül a pásztor-ének,
Szív és ajk hű öszhangzatában
Az istenember nagy nevének.

A megváltó ma született . . . !
Betölt az évek teljessége . . .
Dicsőség Istennek mennyégben!
Az emberekhez égi béke!

De szívem rögtön elszorul
Miatta sajtó fájdalomnak,
Midőn tovább zendül az ének :
Legyen szabadság a raboknak!

Az árva népre gondolok . . .
S jövén az urnak templomából :
Lelkembe kinnal ez nyomul be
A hallott igének szavából.

A DALNOK.

Az énekes lantot ragadva :
A bűvös dal zendüle fent ;
A homályból sugár lövelt fel,
S ujult mi feledésbe ment.

A régi nagyság, ősdicsőség
Nyert énekén frisebb zománczot,
A szívvel, a könnyel, mosolylyal,
— Hajtogatván — enyelgve játszott.

A csüggedés éjjére hozta
A reménység szép hajnalát ;
Megénekelte a szerelmet,
Az ifju szív édes baját.

Meg a tavaszt, melly völgyet, halmot
Virágos, zöld palástba von ;
S a fülmilét, mellynek dalától
Zendül, vidúl a mély vadon.

S mellyet titkon, hajnalderűben
A jóltevő menny hullatott :
— Mellyben egész tündér világ van —
Dicsőíté a harmatot.

Majd megszakadt a húr, az élet :
S ki eget vert láng-szellemével :
Ott fekszik a hideg rögek közt,
Sorban a köznap emberével.

Hazája már-is elfeledte,
El a dicsőség, szerelem ;
Alacsony a sír, a madárnak
Kedvesebb fenn a bérczeken.

De a tavasz pazar kezekkel
Virágit sirhantjába oltja;
S hantján örök hűség fényében
Ég harmatcseppek milliója.

EMLÉKLAPOK EGY ASSZONYHOZ.

Feléd nem vonza szívem semmi vágy,
Azt hittem egykor, hogy szerettelek
Multunk emléke ollyanná leve
Mint elpusztult, füvel benőtt telek.

Nincs mit megbánjak, és a multakat
Nincsen miért elősohajtani;
Én sem szerettem, te sem szeretél . . .
Mindkettőnk szíve csak a — hajdani!

Mi a te kebled? szép fehér lap az,
Zárt levél, benne csábító szavak,
Piros pecsétje, ajkad, bárkinek
Olvasztó csókján bizton felszakad!

Olvastam én e nyájas levelet,
A kezdő szó, így hangzott : édesem!
Olvasta más a nyájas levelet :
S a kezdő szócska hangzott rendesen.

Midőn álmom közt átölelt karod :
Ajkad susogva monda más nevet;
Most tán más nyugszik karjaid között,
S álmadó lelked, engem emleget !

Nem fáj : hogy akkor hozzám hűtelen
S másé volt kebledben a gondolat ;
Hogy lelked vágya most felém csapong :
Jó asszony ! az nekem gyönyört nem ad.

Örül az ifjú cserfa, a midőn
Ölve foly reá az iszalag;
De, nyárba' már, a vészes inda közt
Ágárul hervadt lombok hullanak.

Örültem én, midőn hókarjaid
E vészes indák átöleltenek;
De majdan, féltve ifjú életem
Zöld lombjait : rólam letéptelek!

Ha elszakadtunk, mint sohajtozál,
S mint vont a vágy szívemet feléd
Majd egymásba fonódtak fürteink,
Sziván az ajk, az ajk forró lehét . . .

S mégis, ha évek mulva mondanám
Ezt néked, vagy te mondanád nekem :
Bizony, bizony! mindketten egyaránt
Így válaszolnánk : nem emlékezem....!

Tükör vagy asszony! fényes és sima,
És az is leszesz holtod napjaig;
Arany rámad épségben megmaradt,
Mégis úgy tetszik : már halványodik!

Magát benned meglátja száz alak,
— E tükör annyi arcot visszaad! —
Emlékezzél rá : a nézők sora
Megritkul, elhagy rövid év alatt!

Jó asszony! kebled vészes síma tó;
Szép fehér orozád a rengő habon
Úgy ül, miként a mély tó közepén
Fehéren nyíló vízi lilium.

Ki vízi liljomot szakítani vágy :
Örvény csap át a vakmerő felett;
Ki csábító orozád után hajol :
Elnyeli mély, örvényes kebeled!

Kebled lángol, s könnyű lapként el-ég;
S mi szenvedélytől írva rá vagyon :
Olvashatón meglátszik akkor is
Holt betűkben, az égett hamv-lapon.

El nem perzseltem éltem lángodon;
S e képek, mellyeket rólad veszek :
Játékbul rajzolt kigyó-alakok,
Ártalom nélkül enyelgvén velek!

MŰVÉSZET ÉS PÁLYABÉR.

(Töredék.)

Boldog nép közt, dús-gazdag tartományban,
A hol vigalmat vigalom követ :
Három kisdéd jött egy éjen világra,
Hogy lásson sok bút, kevés örömet.

Gazdag földön, hol a sik téreken :
Térhes kalász, illatos fű terem ;
Holott a hegy mélységes kebele,
Megmérhetlen kincsekkel van tele :
És a lejtőn, gyümölcsös bércz alatt :
Olaj csepeg, méz omlik, must fakad.
Boldog nép közt, melly büszke czimerére,
S avát, tüzét hogy tartja ősi vére ;
Hol nem ritkán, éhen s nyomorgva vész el
Ki elindul csak szellemmel, csak é s szel :
E nép között, ez áldott szép hazán,
A mély tanácsu sors határozatán,
Hogy sok bút lásson örömek helyett :
Egy éjen három kisded született.

Az éj fényes volt, de zordon hideg.
Létök gyönyört nem nyujta senkinek ;
Mi áldás a dusnak, szegénynek átok
Aggó szülék bus könyje hullá rájok.
De mint gyakran fényben jó létre, a
Szegény s gonosz kit apja anyja gyászol :
Zaj, hir nélkül, homályban és alatt,
Mégváltót szül a kunyhó és a jászol.
Most is így volt, a szegény fiakon :
Tündérek kegye nyugvék gazdagon.

És a mint fölserdültek mind a hárman :
Kitört a tűz, a melly lángolt bezártan,
Nyilatkozék az Isten a kebelben :
S járdaltak a szent pályán ünnepelten.

A költő ajkán édes dal fakad,
Ujít, teremt mint egy szent áradat;
Majd tüzláng az, melly áthevit, világol,
És egybe forraszt elvált lelkeket;
Tavaszi nap, a mellytől enged a tél,
S a szív fagyot és jégburkot le-vet.
Egyik szaván feltámasztván a holtat :
Figyelj nép! a másik jövődre jóslat!
De a nép lakmároz, . . . multját tanácsért,
Nem kérdi; a jövőre semmi gondja;
A költő dall, — dall szivtelen köveknek . . .
Nem érti senki, bár lelkét kiontja.

A festész ül; el van merülve mélyen . . .
Fényes képek rajongnak képzetében ;
És álmait alakkal felruházván :
Az élet áll szóló hűségbe' vásznán.
Ki a dicsőség utát keresed :
Szegény művész! hajtsd el eseted

A melly teremt és csudákat mivel . . . !
Halj meg lelked derengő képivel!
Ne tudd, ne tudd : hogy e nép elmegyen
Remeked mellett némán hidegen ;
Ne lásd, ne lásd : hogy a por ünnepi
Vonásodat fakóan ellepi !

De a zenésznek sorsa jobb talán?
Jó kedvű nép lakozván e hazán ;
Talán van lelke még, hogy általértse :
Mit mond a hur fájdalmas ömlengése?
Melly neki zudúl mint a fergeteg,
Majd mint a szellő, csapong, enyeleg.
S előttük arczon s könyben, szavára :
Mi a szivben el volt temetve, zárva.
Mégis a mint honában szertenéz :
Hegedűjét elejti a zenész . . .
A helyett, hogy önvére, nemzete
Megértvén, rajta büszkén függene :
Hangjainál, — s úgy fáj ez a tudat! —
Egy két bus sziv, — egy két korhely mulat,

Mellyben ti éltek nagy álmak között,
Szellemben és nyomorban hű barátok!

Az ország nem e világból való . . .
El innen, el! menjetek merre láttok!

S a három művész, három jó barát,
Iván a végbucsnak poharát :
A nagy hideg világon
. dél, nyugot . .

S kelet felé, elszéledt, bujdosott.

Hol járnak ők?

. Felőlök hirt ki tud?

Kérdezd meg, a ki országokra fut :

A vést . . . koldust . . . vagy a halált

. ezek

Egyike tán találkozott velek?!

Tíz év lezajlott, — gyászos feketén

Merült el az idő holt tengerén;

Minden csendes, — tán néha megjelen

Halvány buborék a felületen.

Emlékezet a halvány búborék,

Mellyben feltűnik a mult árnya, képe,

Hanem az is, alig hogy támadott

Széllyel-pattan, — s mindennek vége, vége!

Tíz év lezajlott; tíz év vajmi sok
Ha éjek és napok kinnal jövének;
S minő kin az, mit a lángész visel . . . !
Ha tiltva van áldozni istenének!
Üldözve sors, ember mindenfelől :
Az oltár is mellyet rakott ledől,
És a tüzet, mit ugy éleszgete :
Elfújja a részvétlenség szele!

A bujdosók hol vannak a világon?
Három felől im itt jön mind a három!

Ezek- e ők..? Nem! szenvedésivel
Ez az élet bár szörnyen megvisel :
Még sem rövid tíz év kell rá, de század
Idomitni illy lelki, testi vázat!
És mégis ők! a rongy a mellybe' járnak :
Beillik még királyi dísz-ruhának,
A szív s lélek tépott, dult volta mellett :
Mit örülten, némán, vakon viselnek!
Ah! hogy imé egymásra ösmerének :
Van-e okuk hálát adni az égnek...?!
Ha ki látná ezt a találkozást,
E hangra, e mosolyra, ez örömré :

Kebelében a szív repedne meg . . .
Álmát, nyugtát elvesztené örökre..!
Jer ide jer, hires nép! s légy kevély
Három dicső fiad szemléletére...
De vedd eszedbe a mi irva van :
Hogy felkiált az égre Ábel vére!

Éj van, — fényes s csikorgó, mint mikor
A három koldus művész született;
Hoztak lelkökben szép fényes napot,
S bár nem tart az nekik most meleget :
Legyen az élet keserű, rideg,
De térdök meg nem hajlik senkinek . . .

Boldog ki csendes nyugalom után
Meglátja, a szép hajnal mint hasad;
Boldogabb kinek álom s éj örök,
S nem tudja : hogy mikor lesz viradat...!?

HERNYÓ VOLTÁL ...

Hernyó voltál, pille lettél,
Idres, bodros, elkap a szél!
A ki meglát mosolyog :
Húgom-asszony mi dolog...?!

A forró nap el nem éget,
Ünnep néked szombat és kedd;
Csak a tükör és gitár :
Kezeid közt a mi jár!

A hol elmégy, néznek arra,
Az is a ki nem akarja!
Megigézi szép szemed :
A kire csak ráveted!

Illatos lég tündér álom!
Fülemile minden ágon;
Egy, mi benne rossz marad :
Hogy rövid lesz a nyarad!

EMLÉKEZET.

Mért tűnsz elém szelid emlékezet
A boldog múlt mosolygó képivel?
Bus lelkemet s halavány arczomat,
Nyájas sugárod nem deríti fel!

Ki egykor mint én, olly boldog vala,
S többé reménye sincs hogy az lehet;
Annak felejtés ad csak enyhülést,
Nem a te képed jó emlékezet!

A SZELLŐ.

1830.

„Merre, merre hűvös esti szél?
Mért sietsz úgy, tán eltévedél?!“

„Vén karpátok ködlepett fején
Tul visz útam, arra mégyek én!“

„Ne menj, hol a zordon tél nyaral :
Gyenge szellő a viharba hal . . .!“

„A viharra, bár zugjon dühvel:
Ki csatába készül, nem ügyel!“

„Te, csatába? vissza vakmerő!
Bajnok kell a harcra és erő!“

„Csatákon születve nemzeted :
Nem illő, hogy szablyád nem fened!
Ha oda hős kardja, melle kell :
Gyalázat rá a ki vesztegel!
Régi szomszéd! túl az ormokon,
Segítségre vár a hős rokon!“

„Csacska szellő, hadd a hősködést!
Utad eddig harmat öntözé,
Járd be a rét hímes tájait,
S menj aludni a lombok közé!“

„Átok rajtad gyáva! én megyek . . .
A meddig tart gyenge életem :
Hütöm a hős izzadt homlokát,
S a zászlókat fennen lengetem!
Vagy kizöldül ismét a babér,
És hirökkel a föld eltelik . . .
Vagy ha a sors mindent veszni hágy
S elhullnak a végső emberig :
Akkor őket a nagy sirhalom
Gyászfűzein hiven siratom.

S ha életre hoznom nem lehet,
A melly kérte volt szerelmemet :
A nagy sírra hívom a vihart,
S esküvőre nyujtva néki kart :
Megtanítom : — és az el-kiszáll,
S járván a föld s ég határinál :
Harsogtatja merre elmegyén :
Szivtelen nép sorsod ez legyen!

ÉJI VIOLÁK.

Köszöntelek, te csendes tiszta éj!
Lelkem beszél, ajkam megnyilni fél....

Az elnyugvó alkonynak, égve
Felejtett mécse véglobbot vete;
Véglobbot a halvány világu
Esthajnal élete . . . !

S a kék hullámu messzeséget
Elöttem mig homály borítja :
Keblem a vágy el-elszorítja
S ismét a régi kínnal éget!

Feletted, messze szép táj!
Lebeg bús lelkem szüntelen;
Bár megpihenni nem tud,
Mint a madár sík tengeren,
Kéj és kín rajtad összefut,
S rád emlékezni úgy fáj . . . !

Elégve majd esthajnalomnak
Halvány világu élete :
A zaj, halk szívütésre válik,
Halk szívütésben mind halálig
Él a táj emlékezete....

Ah, rajta egykor nem merengek!
Elsötétült szemem nem látja;
Hullámzó képét elfelejtem
Lelkem, te lengj azon helyettem,
Légy a kedves táj délibábjá!

Tündéri szép az éj . . .
Kis kertemben mélázva járok,
Azt várom szüntelen :
Hogy megszólítsanak a virágok !
S imé, a csendes éjben
Megnyílik száz virágkehely . . .
Légben, halmon, mezőben,
Jóillatár terjedve el.

Érzem én is megnyilni keblemet,
— Kertem virágival; —
Mellyből buzogva ömledez
A csendes éji dal . . .

Ki a virágnak illatot,
A szívnek érzeményt adott :
Övé az illat és az ének,
Nagy ünnepén a néma éjnek,
Melly megnyitá a dus virágkehelyt,
S a dalszülő kebelt . . . !

Elveszti az éj gyász koromszínét,
S bizonytalan homályra enyhül;
Honnan jön a varázs mosoly,
Melly a vak éjszakába foly?
A hold emelkedik keletrül . . . !

Tündér menyasszonyként, feje
Ezüstlő fürti földig érnek;
Förösztvén lágy hullámiban
Képével bújdosó kis érnek.
S a csöpp, enyhe harmat képében :
A szomjú föld áldása lészen.

Keblem világa holdas éjszaka,
Hullámozó érzeménye csermely-ár:
A rózsafényű képzelet
Rezegve rajta mint a holdsugár :
S fölszíva tiszta csöppjeit :
Mint virágnak harmathullása,
Dal lesz szomjú keblem áldása,
És a dal engem boldogít.

Alusznak a fűvek, virágok . . .
Közöttök halkán énekelve csak
Az éji őr szalad sietve,
Az éber éji őr, a kis patak.

Lelkem viraszt, — miként az éji őr,
És messze jár gyors gondolattal,
Köszöntve éjfél és korányt,
Harmatot, esendet, holdsugárt :
— Hangosan fel-felesattan a dal...!

Csodás, nevetlen érzelem
Beszélget titkosan velem,
Melly öntudatlanul kihoz,
Sírok bogácskóróihoz.

Kit látogassak én meg itten?
Még nincsenek halottaim,
Szív-képek, ifjú álmaim
Társalognak velem meghitten . . . !

El innét . . ! ott az én helyem, hol
A bűgő vadgalamb lakik ;
S meleg fészkében a csicsergő
Madárka dalrul álmodik :
Vadszőlős, fészkes halmokon,
Hisz én is dalról álmodom!

S az első fénysugárral
Kelő dalos madárral :
Elmondom én is álmomat,
Melly szívem hajnalig kísérte ;
És a felébredő korány,
Mint egy szerelmes kis leány,
Pirúlva összecsókol érte . . . !

EGY MAGYAR POÉTÁHOZ.

I.

Ha megpillantom a lapok
Hasábjain neved :
Elolvadás nélkül tudom
Avult eszméidet ;

Mert egyre-másra, verseid
Során nem látni mást :
Mint egy kopottra énekelt
Üres hasonlítást.

Két szó kínoz kegyetlenül,
S te, két szót untalan!
Ég és leány, kezed között
Mi szörnyű kínba' van!
Nap, hold s milljó csillagnak is
Van addig melege :
Mig hölgyed szép lesz, mint az új
Teremtés reggele!

Lányod ha sír, ásít, nevet,
Eszik, iszik, szalad :
Szivárványból csinálsz neki
Szoknyát és szárnyakat!
Ajk, szem, fül, orr, fog és köröm,
Szerelmed angyalán,
Az égben készül, még pedig
Megrendelés után.

Hétszer jaj annak a ki tán
Olvassa verseid :
Mert előtte ég és leány
Rögtön sokat veszít.
Meghül nála a szerelem,
Meg az imádkozás;
Isten bocsássa bűnödöt
Szerencsétlen dudás!

S költőnek csúfol a világ!
Felőlem ám legyen
Bár erre gúnyosan nevet
Apoll a szent hegyen;
És mintha hallanám, minő
Józan tanácsot ad :
Akaszd fűzfára szaporán
Lantod mellé — magad!

II.

Versgyártási kinodban, így
Föllengezél minap :
— Mellyért a halhatatlanság
Még üstöködbe kap! —

,Ha kedvesem mosolygva sír :
Szép mint a május-ég;
Mellyen lehulló csepp között
A nap sugára ég!'

Beh meglepő egy gondolat!
Mi új, mi nagyszerű!
Gyémánt foglaltványt érdemel
Benne minden betű!
Csak azt fájlalja a világ
Kimondhatatlanul :
Hogy itt a dalnak vége van
Egész váratlanul.

No de se' baj! bevégezem én :
Az ég ha sír s nevet,
Az-az, ha ejt napfény között
Nagy eső-cseppeket :
A zöld halom s a sík mező
Növényeit, — vagy a
Mi versedről is szent igaz, —
Elcsapja a ragya!

A CSALOGÁNY ÉS A SAS.

Hegedűszóban szép mesét jelentek.

Sz. Dávid.

Lombos liget hajlongó sudarán,
Busongva ült a néma csalogány;
Meleg sugár, szellő s a bújó fák,
Énekre most ajkát nem ragadák.

Mi lelt madárkám, kedves dalnokom!?
— Szólitá a sas nyájas hangokon, —
Tavasz mosolyg; a halmon völgyeken
Az élet száz alakba' megjelen;
Még a bogár is örömbe merül,
Te vesztegelsz s bánkódsz egyedül?
Dalolj, hadd halljam zengő hangodat,
Mellyre ezer szív hű viszhangot ad!

„Királyom! — a bus csalogány felel, —
Keblem dalát én kinek zengjem el?
A szárnyas nép nem, sőt még félreért,
Ki is gunyol gyakran zengelmemért!
E félreértés szívemig hata,
— A dalnoknak nincs mélyebb bánata!“

A sas, azok felett miket most hallott :
Álmélkodván, imígyen ad parancsot :
,Holnap, korán hajnalba', szárnyas népem
Magam körül, udvaromban szemléljem!
Énekelj nekik, hadd lássam meg én :
Mint érez e nép költöm énekén!“

A szarka rögtön nagy gyűlést csereg,
S mind felgyűlnek a szárnyas seregek;
Erdők, mezők, vizek madarai
Letelepülnek a dalt hallani ;
Vén cserágon ül a király maga, —
A bus madárról szól a dal szava :

Virágos, árnyas erdő!

Vigan futó patak!

Epedve várta szívem

Hogy újra lássalak!

Itt éle kis családom...
Oh régi szép napok!
Akkor szívembe' bánat
Helyett öröm lakott!

Dallék, szerettem, ittam
A hajnal harmatát;
Minden falomb tanyám volt,
Minden madár barát.

S ah, most beh más az erdő!
A rét és a patak!
Nem olyan kék az ég is
Virág, lomb hervatag...

Most a bus gerliczével
Gyászban foly életem:
Mert ah, szerelmi párom
Többé fel nem lelem!

A bus szerelmi ének végivel
Szól a király: — a szárnyas nép figyel, —
'Népem! imé dalolt a csalogány,
Biráljátok meg őt egymás után!'

S mond, — felébredvén, — az alvó bagoly :
Az ének tárgya nem elég komoly!

A gólya ekkép ejté szavait :
De szó a mi szó, mondott valamit . .

És felkiált borzalt tollal a vércse :
Más sem bárgyu, hogy a célzást ne értse!
Nem leli párját az ének szerént,
No bizony, tán mi ettük meg szegényt!?

Nem szeretem, hogy harmatot iszik,
Mert ugy boszorkány, monda a kuvik.

A gerle búgott : másnak még se kell
Felhányni a természeti hibát!
A rét felől kicsinylőn énekel :
S ez felboszant sok jó ludat, libát.

A kakuk így : családot emleget,
Nekem igaz nincs, hanem még lehet!

És a süket-fajd : tréfás, vig dala,
Jól megnevettetett haha haha!

A banka nem mondhatja néki : éljen!
Mert önfészket, honát piszkolni szégyen !

„Elég, elég . . . !” mond a madárkirály,
— Szemének boszús villogásinál —
„Boldogtalan nép! hát így hat reád
A dalnok szava? ekkép érted őt?
Nem hallok egy méltányos szózatot?
— Költöm! ne énekelj e nép előtt!
Ti nem vagytok méltók reá hogy éltek!
Odú, mocsár s ocsmány dög kell tinéktek!
Nem költészet s dal, — ti bárgyuk, vakok...
— Hah! színem elől takarodjatok!!”

EGY IFJU PÁRHOZ.

Sziveteknek vágya bétölt,
Mi volna még álmotok :
Kik az oltár zsámolyánál
Kézet fogva állotok?!

Külön, két kis bujdosó ér
Vala eddig éltetek;
Melly a sziklás rengetegben
Cél s kedv nélkül tévelyeg.

S egyesülten cseveg, csillog
Hullámszik e gyors patak;
Kebelére önnnevelte
Virágszirmok hajlanak.

Szerelmetek tarka színnel
Rajzolgatja a jövőt;
Szép álmoként minden óra
Bűvös, bájos arcot ölt.

Szent hűséget, boldogságot
Hagyjon hátra e varázs!
A fényes láng ellobog bár :
Maradjon meg a parázs! —

JÉGVIRÁGOK.

Fehér világ fehér világ!
Hogy nem nyílik most fehérliliom?!
Szebb volnál most te is, te is,
Halvány arcú menyasszonyom!

Emlékezem : midőn megláttalak,
Piros virággal tele volt kezem;
Halvány angyal . . . s nyíló piros virág!
Emlékezem, emlékezem :
Virágimat széllyelszórtam vala
Érted, bánat fehérlő liljoma!

Tudtam hogy meghalsz . . , és szerettelek!
S hogy elhulltak az őszi levelek :
Te is lehulltál vélek . . . oh!
Most én halottat szeretek,
Hisz én is majd halott leszek . . .
Fehér, minő a hó. —

Oda van a virágok szirma!
Fosztva az ág is levelétül;
A hideg, az érzéktelen
Kövön, mégis ifjú moh zöldül.
De azt nem napfény növeli :
A siró ég bus könnyei.

Ollyan az én szívem mint a kő,
Érzéketlen, hideg, kemény!
Öröm sugára nem kel rája,
Te öntözd fájdalmam könnyárja!
— Ha nőne rajta uj remény!

Minő jó vagy te nyugtató tél!
Áluszna a füvek, virágok;
Nem hervasztja meg rágó féreg,
Nem zúg duló vihar reájok.
Beh jól van a halottnak dolga!
Beh szép fehér a sírhalom!
Alig várom, hogy lenyughassam; —
Ott én sok szépet álmodom!

Mégis, mégis...! a tölgy a bércezen
Pusztulva áll, nincs rajta zöld;
Mig ott maradt a sárguló gyöngy,
A melly csupán kinjára nőtt.
Tél, ki elvitted a tölgy örömét,
Fájdalmit is miért el nem vivéd . . . ?

Hideg sír, néma sírhalom!
Nem lesz-e benned fájdalom ?

Hideg sír, fájdalom van benned!
Hisz azt mondják : hogy éjfél-tájban
Mély kebled elhagyják a holtak,
S kísértének fehér ruhában.
Mért kelnének föl, ha a föld alatt,
Kín nem zavarná csendes álmukat...?

Meglesem én a temetőt,
A sírnyitó órát megvárom . . .
S ha feljő fehér gyöngyvirágom :
Soh' sem bocsátom vissza őt!

Vártam, nem jött fel, ... ah dehogy van
Sírban nincs fájdalom, nincs élet!
Jó vagy te sír, jó vagy fagyos tél,
Csendesen kibékülök veled !

Ajtóm elé két koldus jára,
Két inségben megtört alak;
A süket látta társa könyeit,
Sohajt, nyögést hallott a vak;
De vezetőjét hirtelen
Elveszté a világtalan;
És ülven a sövény alatt:
Rimánkodott, várt hasztalan!
Megszánta végre egy emberbarát,
Némán elvette nehéz bútorát;
Vezette kézen fogva, nem botján,
És elaltatta puha nyoszolyán
Mi jó vagy tél! elküldötted neki
Vezetőül a fagyos halált
Jó vagy te sír! ki nyújtottál neki
Puha homokodba nyoszolyát

Mi az a vakító fehérség,
Völgyet, halmot mely elfedez?
Nem hó az; ölyvtül összetépett
Fehér galambok pelyhe ez!
Az én galambom is fehér volt,
Mint az új hó olly tiszta, hű:
Én ajkimból étettem őt,
S lám . . . összetépte az ölyü!

Ne félj : a holt föld kebelében,
Épségben ér tavaszt a mag;
Ne félj : vastag jégtömlőczében
Utát folytatja a patak!
Ne félj : a megnémúlt madárka
El nem felejtí énekét;
Ne félj : az ember mindörökre
Felejtí — búját, életét!

Olyan vagyok már én mint a fa,
Mint az erdő lombatlan fája ;
Mellyen holló-sereg tanyázik,
S nem jár dalos madárka rája.

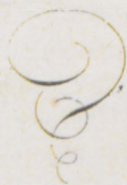
Örömm, e zengő madárkák
Hogy el is hagyták szívemet!
Ott a bánat , e fekete
Holló-sereg foglalt helyet!

Lesujtott a villám ; szén és üszök
Maradt a büszke tölgy helyett ;
Kopasz sziklák mellett, omló vizár
Vágott a föld keblén sebet.
Kopár sziklát, vizszaggatást, és hamvat,
Fehér hóval a jó tél bétakargat.

Sebzett, kövült, kiégett szíveket :
A halál puha hant alá feket!

Ki nem keres nyiló virágot,
Kit nem bánt a vihar zugása :
Völgyet, halmot bolyongjon össze,
Hogy a fehér halottat lássa . . . !

Nem szeretem én a virágot,
Szeretlek téli pusztaság . . . !
Illyen fehér volt arcza, keble!
Fehér világ . . . fehér világ . . . !

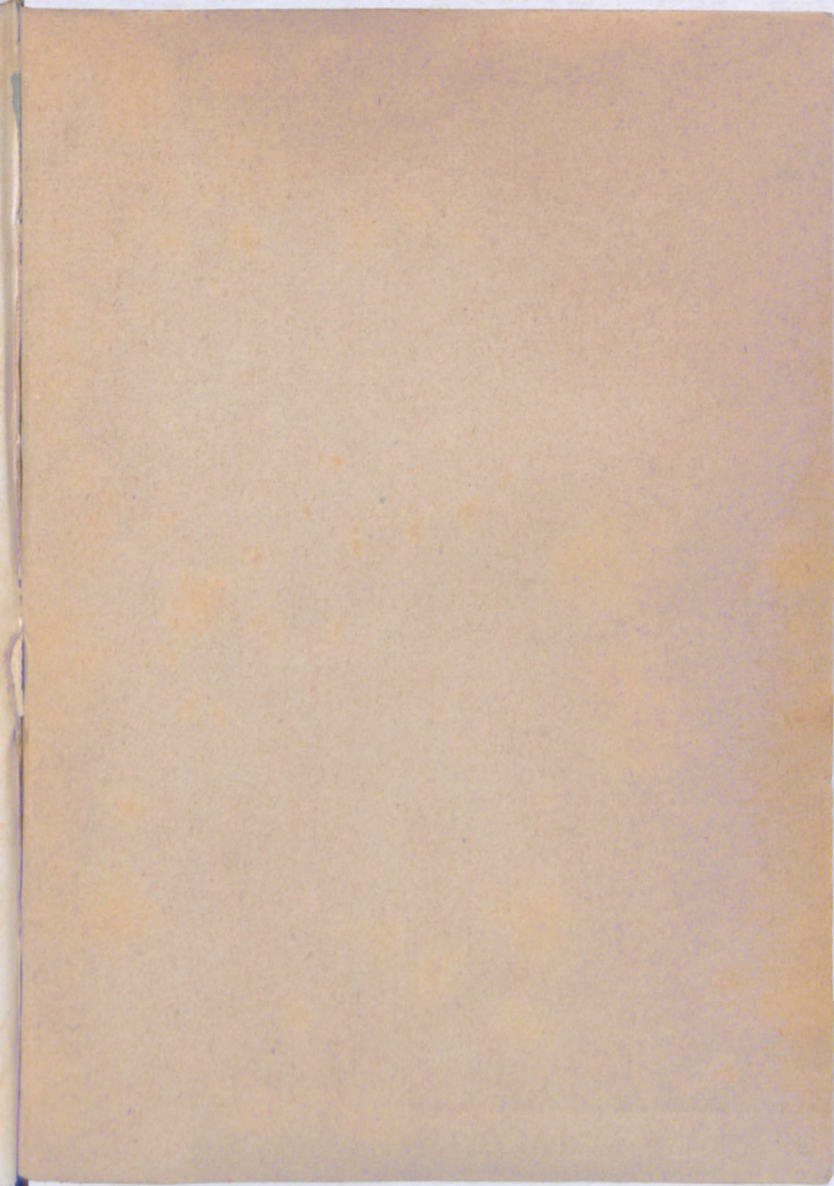
131003

1-V.

40. —

REVÍZIÓ

2008 FEBR 11

The image shows the front cover of a book. The cover is decorated with a complex marbled pattern. The primary colors are a deep purple and a bright white, which form the base of the design. Interspersed within this are smaller, intricate patterns of blue and gold. The overall effect is a dense, swirling, and somewhat chaotic texture that resembles traditional marbled paper. The word "Prose" is printed vertically on the right side of the cover in a large, bold, serif font. The letters are a dark, muted color, possibly a dark green or black, which stands out against the busy background. The book's spine is visible on the left edge, and the edges of the pages are visible on the right, showing a yellowish-green tint. The book is set against a dark, possibly black, background.

Prose

00000000000000

TOMPA
VERSEI.

1.

00000000000000